

QUMRU YUMURTALARI

(Povest)

Göy üzündə nə varsa - gümüşü rəngə boyanmışdı. Zərif tül pərdəni andıran buludların arxasında parıldayan ulduzlar göy üzünə səpələnmiş irilixırdalı yaqut daşlarını xatırladırdı. Hərdən həzin-həzin əsən meh bozumtul bulud parçalarını ipdən asılmış cuna kimi yellədirirdi. Bədrələnmiş Ayın süd kimi ağappaq işığında yavaş-yavaş gözdən itən qərib durna qatarının get-gedə öləziyən nəğməsinə gənc qadınla gənc kişinin gah şaqraq, gah da qəmli səsləri qarışırdı:

Bir kərə yaşayırıq gəldi-gedər dünyada,

Bilmirik heç necə olacaq o da...

At beynindəkiləri, at bir tərəfə,

Ümidlər dəyəcəkmi, dəyməyəcəkmi hədəfə,

Bir dəfə yaşayırıq bu dünyada, cəmi bir dəfə...

Mahnıda deyilirdi: «Hər şey gözəldir həyatda, qışda, baharda, aydın gündüzlərdə, qaranlıq gecələrdə, bəyaz şaxtalarda...». Dünyanın başdan-başa

gözəl olması mümkündürmü? Bəlkə bunun üçün hər bir insanın həyatı təmiz, şəffaf, həm də mənalı olmalıdır?

Necə yəni «hər şey gözəldir həyatda?..» Bəs, mənim həyatım? Gözəldimi? Təmizdirmi, şəffafdımı? Eheeyy, sizinləyəm, bu dünyanın gözəlliyindən ağız dolusu dəm vuranlar, mənə hiyləsiz, təmiz, səmimi cavab verin! Bəlkə mənim həyatımın heç zərrə qədər dəyəri yoxdur? Bəlkə məni bu halda, bu vəziyyətdə görməsəniz daha yaxşıdır? Hazırda yerdəmi, göydəmi, cənnətdəmi, cəhənnəmdəmi olduğumu dərk edə bilmirəm. Bəlkə mən zülmət içində işığa çatmaq ümidi ilə sürətlə şütüyən qatarın içində biletsiz, səksəkəli sərnişinəm? Bəlkə bələdçi gəlib başımın üstünü kəsdirəcək: - Bu qatar cənnətə gedir, – deyib, ironik gülüşlə qolumdan tutacaq, «mədəni» şəkildə ayağa qaldıracaq, qapının ağzınacan sakit, simsar adam kimi qolumu buraxmayacaq, qapı açılacaq və məni gözlənilmədən təpiyi ilə vurub bayıra atacaq? Gedib cəhənnəmə düşəcəyəm?.. Hə, yaxşı, hirslənməyin, qoy siz deyən olsun, hər şey gözəldir, lap mənim qoynuna düşdüyüm cəhənnəm də...

O, yuxuda gah sayıqlayır, gah da inildəyirdi...

Nəhayət, mahnı bitdi, sanki işıq qaranlıqla əvəz olundu. Divar saatının çıqqıltısı eşidildi. Görəsən, ayın neçəsidi, həftənin hansı günüdür?.. Yamanca huşsuz olmuşdu. Bəlkə ilıq payız gecəsidi, bəlkə sərin yay axşamlarından biridi? Ya da, dan yerinin ağaran vaxtıdı, özü də, yasəmən ətirli yaz günündə... Yoxsa,

ayazlı-şaxtalı qışın oğlan çağdı? Amma nə fərqi?! Bu dəm, bu an onun yan-yörəsində olan hər şey, hər şey gözəl idi!..

... Aylı, ulduzlu göy üzünün qoynuna, elə bil, nərdivanla dırmaşmışdı. Yolunu nurlandıran mavi işıq zolağını gözlənilmədən qatı duman uddu, amma o qorxmadı, yarıyuxulu getdiyi yolda müvazinətini saxlamağa çalışdı. Sonsuzluqdan endikcə, ürəyi çırpına-çırpına işıqları közərən dünyanı ilk dəfə yuxarıdan ləzzətlə seyr etməyə başladı. Ha çalışdısa da, yupyumşaq, alatoran aləmin harasında olduğunu ayırd edə bilmədi. Bəlkə yolunu azıb? Bəlkə onu əzizləyib ağuşuna alan bu əsrarəngiz dumanlı gecədən bir kəsin xəbəri yoxdu? Bəlkə bu gecə tək cə onun gecəsidə - tərpedən dırnağacan xoşbəxt edib, sonra da sarsıtılmışdı, bu hala salmışdı? Birdən-birə lap balaca olmuşdu – beş-altı yaşında... Budur, anası Göyçək arvad saçlarını sığallayır, üz-gözündən, tellərindən öpür...

Sonra o böyüyüb, məktəbə getdi, özündən yaşca böyük bir qızı sevdi, açılıb ağarda bilmədiyi uğursuz sevgisindən sonra dərslərindən aldığı beşlər dördə, üçə, sonra da ikiyə yendi. Səkkizinci sinifdə siqaretə, doqquzuncu sinifdə içkiyə qurşandı. Sonra da məhəllədəki tay-tuşlarının Toppuş Əntiqədən kibrit qutusunda aldığı anaşa deyilən otdan çəkdi...

İndi də, ondakı kimi, ayağı yerdən üzüldü, üfürülmüş şar kimi, yupyumuşaq buluda çatdı, oradan qəfil tanış, gözəl bir qadının qucağına düşdü...

Gənc qadın onu bağına basıb əzizlədi, qızılgül ətirli öpüşlərinə qərq etdi. Ömründə anlamadığı şirin – dadlı hisslər bığ yeri yenicə tərləmiş Yusifi aşib-doşan işıq seli kimi çulğaladı. Qadının isti əlləri onun bədəninin elə yerinə toxundu ki, özünü tanıdı, kişi olduğunu anladı, amma ayılıb özünə gələndə qorxa-qorxa, pıçıltıyla soruşdu:

– Mən hardayam? Yoxsa, kişimi oldum, yox, yox bu, şərəfsizlik, nakişilikdir, – dedi.

Qadın onun sözünü kəsdi:

- Şərəfsiz niyə olursan? Kişisən, özü də lap əlasından! Ancaq daha bəsdir, görməmişlik eləmə, əl çək məndən...

Bu sözlər Yusifin qulağında bomba kimi partladı, diksinib gözlərini açdı, tavana baxdı, Ay şəkilli büllur çilçırağı görəndə, çaşqınlıq içində:

- Mən hardayam, bura haradır? – deyə, həyəcan, həm də qorxu içində bir də soruşdu.

Sonra başını o yan-bu yana çevirdi. Pəncərənin karnizindən qotazlı, narıncı pərdə asılmışdı. Hər gün səhər yuxudan ayılında gözlərini ovuşdura-ovuşdura tamaşa etdiyi televiziya qülləsini bu dəfə, nədənsə, görmədi. Otaqdakı divar kağızının rəngi də, naxışları da başqa cür idi - Yusif bu parıltılı naxışları gecə göy üzünə səpələnmiş irili-xırdalı ulduzlar sanmışdı...

Enli, yumşaq taxtın qarşısında şir şəkilli divar sobası tələsmədən, bir vanda səssiz-səmirsiz yanırıdı - otaq isti idi. «Mən bura necə düşmüşəm, mənə bura kim gətirib?» - deyə düşündü. Başında şiddətli ağrılar vardı, ağzı acı dadırdı, tünd spirt iyindən ürəyi bulanırdı. Həmişə olduğu kimi, indi də dikəlib yatağında oturdu, yanında çılpaq bir qadının üzüqoylu uzandığını görçək diksindi: «Dəhşət! Gecəki yuxumun ardını görmürəm?..». Qorxu içində gözlərini yenidən bərk-bərk ovuşdurdu. Boy-buxunundan, əndamından ona tanış gələn qadına baxdığı ana qədər, bir allah bilir, neçə dəfə «Bircə o olmasın!» - deyə düşündü. Amma o idi! «Aman allah, mənə qaramı basır, yoxsa yuxumu görmürəm?! Bu Zül.... Zülyadı?!». Əllərini qaldırıb, iki-üç dəfə bərk-bərk başına çırpdı: «Kül olsun mənim tərəmə!..». Zar-zar zarıyaraq inildədi, qorxudanmı, həyəcandanmı güclə eşidilən iniltisini içinə saldı: «Qardaş əvəzi dostumun üzünə necə çıxacağam?.. Ay allah, bu necə işdi?.. Mən ölməliyəm, ölməliyəm! Ancaq ölməliyəm...».

Havası çatmadığından tez-tez nəfəs alırdı. Başına saldığı qapazların səsində Züleyxa yuxudan oyandı. Dikələndə qarşıdakı güzgüdə özünü və çaşqınlıq içindəki Yusifi gördü. Bir əli ilə üzünə dağılmış saçını arxaya yığdı. O biri əli ilə güllü mələfəni çılpaq əndamının üstünə çəkdi. Üst-üstə qoyulmuş balıncı sahmanlayıb dirsəkləndi və müəmmalı tərzdə gülümsədi. Gözlərində çoxdan həsrətində olduğu arzusuna çatmış adamın sevinci və xoşbəxtliyi duyulurdu. Bu

gecənin dadı-ləzzəti nur kimi çöhrəsinə yayılmışdı. Amma uzun payız gecəsində yaşanmış sevgi macərəsi sanki yarımçıq qalmışdı...

Züleyxa hələ də şuxluğunu itirməmiş iri giləli ətli döşlərini Yusifin kürəyinə söykədi. Yusif diksindi və ondan aralanmaq istədi. Amma Züleyxa macal vermədi: ehtiraslı qolları ilə arxadan onun boynunu qucaqladı, yumşaq çənəsini çılpaq çiyinə sıxdı, pıçıltı ilə qulağına nəsə dedi...

Şiddətli dolunun əzib şil-küt etdiyi, torpağa sərdiyi buğda zəmisini buludlar arasından yenicə çıxan günəşin şüalarını heysiz-heysiz əmib qımıldandığı, sonrasa yavaş-yavaş dirçəlməyə başladığı kimi, Yusif də bu təmasdan xoşhallanır, təsəlli tapır, qəlbində həyatın bitmədiyi barədə yeni ümid işartıları yaranırdı.

Züleyxa Yusifin təslim olduğunu görüb dedi:

– Qorxma! Olan olub, keçən keçib. Hər axşamın hökmən bir səhəri var.

Bu, Allahın işidir.

Züleyxanın səsində, azacıq da olsa, peşmançılıq duyulmurdu. O, danışdıqca, sevinci, gecəki sevgi macərəsindən məmnunluğu daha aydın hiss olunurdu:

– Bu sirri bir Allah bilir... Allah yaratdığı bəndələrindən kimi sevirsə, onun sirrini gizlədir. Qorxma, bu sirr ölənə kimi ikimizin arasında qalacaq!..

Yusif başını qaldırmadan soruşdu:

– Məni bura necə gətirmisən?

Züleyxa gülümsündü:

– Bunun dediyi sözə bax e... Özün gəlmisən... Bur də gördüm qapını sındırırsan... Açdım... Qorxdum ki, səs-küyə qonşular gələr... O zəhrimardan o qədər çəkmişdin ki, heç özündə deyildin...

Dizlərini qucaqlayıb yataqda oturmuş Yusifin gicgahlarındakı damarlar gup-gup guppuldayırdı. O daxilən nə qədər əzab çəksə də, Züleyxanın nəvazişi qarşısında tab gətirə bilmirdi. Gənc qadın hərarətli əlləri ilə Yusifin tüklü sinəsini oxşayır, odlu dodaqları ilə boynunun ardını, qulağını öpərək pıçıltıyla deyirdi:

– İnan mənə, Yuska, hər şey yaxşı olacaq. Bu gecəyəcən sən mənə utancaq, avam bir oğlan təsiri bağışlayırdın.... Amma gecə mənə heç kəsdən eşitmədiyim o qədər xoş sözlər dedin ki... Vallah, düz sözümdü: Nəsib hara, sən hara?..

Züleyxa Nəsibin adını çəkəndə, Yusifin sarsıntı keçirdiyini hiss etdi, belə qərara gəldi ki, daha innən belə onun yanında bir də ərinin adını çəkməsin. Odur ki, söhbəti dəyişdi:

- Sən bu gecə qəlbimin lap sarı siminə toxundun. Qadın nədi, incə müsiqi aləti... Bilmirəm, bu, hansı yazıçının kəlamıdı, amma dəqiqdi. İndiyədək kimsənin barmaqlarının dəymədiyi pərdələrdə məharətlə gəzişdin. Çoxdan

həsrətində olduğum mahnını səsləndirdin... Bilirəm, peşmançılıq səni sıxır, amma bu gecənin necə şirin, dadlı, unudulmaz olduğunu təsəvvür edə bilməzsən. Yuska, niyə susursan, qurban olum, danış, bir söz de də...

Yusifin lal-dinməz düşüncələrə qərq olması sanki Züleyxanı birdən ayıltdı, qorxuya düşdü: «Birdən havalanar, dəli olar?..».

- Yuska, özünə gəl, nə olub sənə?! – deyib onu bərk-bərk silkələdi. – Axı, gecə sən bambaşqa idin. Elə çılğın, elə cazibədar... Bu dəqiqə sənə elə bir söz deyəcəyəm ki, çəkdiyən əzabdan qurtulacaqsan. O heç sənənin dostun deyil. İnan mənə. Bir şey bilməsəm, demərəm axı...

Züleyxanın son sözləri Yusifin beynində ildırım kimi çaxdı. Öz-özünə düşündü: «Bu da məkrli, hiyləgər qadın oyunu. Bu ləkəni heç nə ilə yuyub təmizləmək olmaz. Kaş gördüklərim yuxu olaydı».

O, özündən asılı olmayaraq, başını yırgaladı. Bütün bu iyrənc əhvalatların yuxu deyil, həqiqət olduğuna inandı. Onu başı dumanlı halda vanna otağına apararı, ayılmaq üçün üz-gözünə su vuran, indisə, çarpayıda boş sözlərlə ovundurmağa çalışarı qadın məhz dostunun arvadı Zuleyxa idi...

Başını qaldırıb, məğlub olmuş adamlar kimi, incik, utancaq nəzərlə Züleyxaya baxdı. İstehzalı təbəssümündən biclik yağarı Züleyxa, ani olaraq, şeytana çevrildi.

Yarıyuxulu, yarıyoq Yusif halsız, bir az da əsəbi halda soruşdu:

- Necə yəni o mənim dostum deyil?..

- Bunu səni istədiyimdən deyirəm. O, səni sevmir. Uşaqılıq xatirələrimizdən xəbərdardır. İnan, bizi bir-birimizə qısqanır da. Mən deyəndə ki, Yusif dostundu, qoy gəlsin yanımıza, özünə bir iş tapsın, şübhələndi. Amma üzə vurmadı. Elə ki, gördü təkid edirəm, çarəsiz qalıb razılaşdı. O sənə nifrət edir. Etsin də. Mən ki, səni dünyalar qədər sevirəm. Özünü üzmə, Nəsib sənə dostun deyil. Əvvəl-axır sözlərimin həqiqət olduğuna inanacaqsan.

Züleyxanın son sözləri Yusifin yadına səkkizinci sinifdə oxuyarkən baş vermiş bir hadisəni saldı. Məktəbdə təlim-tərbiyə işləri ilə bağlı iclas keçirilirdi. Orta yaşlı tarix müəllimi arxa cərgədə, on-on birinci sinfin şuluq uşaqlarının arasında oturmuş Yusifi yanına çağırdı və iclasda iştirak edənlərə dedi:

– Səkkizinci sinfə qədər bu uşaq təlim-tərbiyəsinə görə təkcə sinfin deyil, bütün məktəbin gözü idi.

Müəllim birdən-birə ikinci cərgədə əyləşmiş Nəsibə baxıb, sözünə davam etdi:

– Nə oldu birdən-birə bu uşağa?

Sonra o, məktəb direktorunu, müəllim yoldaşlarını gözdən keçirib daha da həyəcanla dedi:

– Yaxşı, tutaq ki, on-on birinci sinfin uşaqları özlərini kişi kimi tanıyırlar... Düzdü, onları da bağışlamaq olmaz. Ay əzizlərim, ayılın, bu xəstəlik xərcəng kimi metastaz verməkdədir. Qarşısını alın, bir azdan yeddinci, altıncı sinfin uşaqları da yoluxacaqlar. Nəsib, oğlum, bilirəm ki, dostunun atası yoxdu, anası da günün çoxunu evdə olmur, bir tikə çörək qazanmaq üçün özünü oda-közə vurur. Yaxşı, bəs, heç fikirləşmərsən ki, tək başına qalmış dostunun taleyi necə olacaq?..

Sonra üzünü hamıya tutub dedi:

- Elə bilməyin ki, şişirdirəm. Bir vaxt gələcəyinə ümid bəslədiyimiz bu uşağın cibindən görün nə çıxacaq? O, əlini Yusifin pencəyinin cibinə salmaq istədi. Amma Yusif qeyri-ixtiyari müəllimin əlini itələdi və geri çəkildi. Arxa cərgədə əyləşmiş yuxarı sinif şagirdləri pıqqıladaşdılar. Lakin onlar Nəsibin qalxıb irəli getdiyini görəndə pıqıltılarını kəsdilər, səssizlik yarandı. Məktəb direktoru, müəllimlər mat-məəttəl qalmışdılar.

Nəsib Yusifə yaxınlaşıb, acıqlı bir tövrlə:

– Sakit ol! - dedi.

Nəsib əvvəlcə Yusifin pencəyinin, sonra şalvarının ciblərini yoxladı. Yaylıqdan başqa bir şey tapmadı.

Sinif rəhbəri:

– Nəsib, bala, daha keçib, qoltuq ciblərinə də bir bax, – dedi.

Nəsib içindəki həyəcan və qorxunu gizlədərək, soyuqqanlıqla dostunun qoltuq ciblərini yoxladı. Hamının görməsi üçün oradan çıxartdığı dəftər-qələmi yuxarı qaldırdı. Sonra sinif rəhbərinə sarı çevrilib arxayınlıqla:

– Özünüz də baxa bilərsiniz, - dedi.

Sinif rəhbəri Yusifə yaxınlaşdı, əlini onun sol döşünün üstündəki cibinə soxmaq istədi. Amma Yusif buna imkan vermədi, yenə müəllimin əlini itələyib, ondan bir addım geri çəkildi. Nəsib əlini dostunun döş cibinə saldı. Barmağının ucu nəyəsə toxundu, əti ürپəşdi, fikirləşdi ki, bəlkə çıxarmayım, amma tez də fikrini dəyişdi: «Birdən sinif rəhbəri inad edib, özü də baxmaq istəyər, uşaqların yanında biabır olaram, «dostu da bunun tayıdı, tərbiyəsizdi» deyərlər. Ona zillənən baxışların altında əsəblərini cilovlaya bilməyən Nəsib barmaqları toxunan həmin şeyi çıxaranda, bunun tütünü boşalmış bir cüt «Kazbek» siqareti olduğunu gördü.

Sinif rəhbəri kədərlə:

– Bircə öləcəyim günü bilmirəm, – dedi.

Nəsib «Kazbek» siqaretlərini tutduğu əli ilə dostunun sifətinə yağlı bir sillə vurdu. Yusifin burnundan fişqıran qan əvvəlcə pencəyini, sonra da köynəyini buladı. Yusif əli ilə burnunu tutub, azca əyilmiş vəziyyətdə qapıya sarı gedəndə, hələ də onlara zillənən baxışların altında sıxılan Nəsib arxadan onu

itələdi. Yusif üzüqoyulu döşəməyə yıxıldı. Nəsibin ürəyi sancdı, dostunun qolundan tutub qaldırdı, yaylığını çıxarıb, əlləri əsə-əsə üzünü sildi...

Yusif həmin oktyabr gününü olduğu kimi xatırlayırdı: «Bu şeytanın qızı bəlkə elə düz deyir... Yaxşı dost o boyda adamın - müəllimin, oğlanın, qızın yanında elə qəddarmı olardı? Silləni niyə başımdan, üzümdən, çiynimdən, kürəyimdən yox, burnumun üstündən vurdu? Özü də gücü gəldikcə, ürəkdən. Silləni cəhənnəm, məni arxadan itələyib yerə yıxmağını ömrüm boyu unutmaram, aparıb evdə it kimi döysəydi, yenə inciməzdim...».

Ancaq otaqdan çıxan kimi Nəsib yolboyu dil boğaza qoymadı peşmançılıq çəkdi, yalvarırdı, səsi titrəyə-titrəyə dedi:

– Bağışla, qadan alım... Allah şeytana lənət eləsin... Mən də özümü itirdim... Nə etdiyimi bilmədim. Sınıf rəhbəri əzrayıl kimi başımın üstünü kəsdirmişdi... Baxışlar yüz yerdən ox kimi, nizə kimi üz-gözünə sancılırdı, sanki mənə deyirdilər, axı, sən sinif nümayəndəsisən, dostuna tərəfkeşlik etməməlisən, ədalətli olmalısən.

Nəsib Yusifin qolunu buraxmadan ona sarı əyildi, yenə həyəcan içində dedi:

– Burnunu sıx... Qan kəsilib, daha gəlmir... Kastyumuna görə narahat olma, məktəbin atasız uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş fondundan pul götürüb,

təzəsini, bundan da yaxşısını alarıq, təzə köynək də alarıq, lap elə bu gün, bir yerdə gedib alarıq...

Evlərinə çatan kimi Nəsib dostunun üz-gözünü, üst-başını yaş əski ilə təmizləyə-təmizləyə yenə dil boğaza qoymadı:

– Qadanı alaram sənin, axı, mənim arzularım var... Sən bacarıqlısan, qabiliyyətliyə. Qoymaram axmaq uşaqlara qoşulasan. Mən sənə burda yox, xaricdə oxutmağın istəyirəm, çünki kəlləlisən. Bu baş, bu qabiliyyət ki, sənə var, mən deyənə eləsən, sözümə qulaq assan, ingilis dilini də öyrənsən, Oksfordda, Kembrcdə oxuyarsan. Lap pullu da olsa... Sponsorlar da tapılar... Şirkət rəhbərlərinə müraciət edərik... Yusif, sən mənə dünyada ən çox istədiyim dostumsan. Ürəyindəkiləri mənədən gizlətmə. Nə istəsən, mənə də, kömək edəcəyəm...

Nəsib bu sözləri deyəndən sonra dostunun üz-gözündən öpüb, onu bağına basdı. Yusif bunları xatırlayanda, o doğmalığı, o məhrəmliyi bir də duydu: «Yox, bu şeytan qızı aramızın soyudur. Lap dostum deyilsə də, Nəsibin mənə olan münasibətinin müqabilində ona qarşı etdiyim nankorluq, əclaflıq bağışlanılmazdır... Şeytan qızı... Elə bilir yadımdan çıxıb...».

Yusif Züleyxanı balaca vaxtlarından tanıyırdı. Qonşu uşaqları ilə bir yerdə o qədər «gizlənpaç», «evcik-evcik» oynamışdılar ki... Ələlxüsus da Yusif, Nəsib, Züleyxa... Onların üçü də atasız idi. Bəzən qonşu uşaqlarından ayrılıb,

bir «ailə» olurdular. Nəsim deyingən ata, Züleyxa mehriban, qayğıkeş ana, Yusif isə onların sakit, utancaq, sözbəxan, göyçək, sevimli uşağı... O illərdən Yusifin aydın, təmiz uşaq yaddaşında bir gizlənpaç oyunu qalmışdı, qaranlıq gecədə yanıb-sönən bir şimşək kimi....

Gün əyləndən başlanan «gizlənpaç» oyunu şər qarışanda hələ də qutarmamışdı. Altıncı sinifdə oxuyan Züleyxa balaca Yusifin əlindən tutub, qaça-qaça «Novostroyka» deyilən yerin hündür hasarının yanına aparmışdı. Dəmir çubuqların üstünə yığılmış lay taxtaların altındakı dar keçiddən əvvəlcə Yusif, sonra da, çətinliklə də olsa, sürtülə-sürtülə, sivişə-sivişə Züleyxa keçmişdi. Beləcə, bir az aralıda qalaq-qalaq yığılmış taxta-tuxtaya söykədilmiş, adama boy verməyən fanerlərin arxasında gizlənmişdilər. Kubik daşının üstündə oturmuş Züleyxa Yusifi yanına çəkmiş, əvvəlcə tələsə-tələsə qızarıb pörtmüş yanaqlarından, yupyumru çənəsindən öpmüş, sonra dodaqlarını dodaqlarına söykəmiş, axırda iki əli ilə başını sinəsinə bərk-bərk sıxaraq, «yüz il axtarsalar da bizi tapmazlar» demişdi. Yusifin qulağına astadan, lap astadan pıçıldamışdı ki, sən mənim ərimсэн... həqiqi ərimсэн... Bildin?..

Yusif etiraz etmişdi:

- Yox, sənin ərin Nəsimdi... Mən isə oğlunam...

Züleyxa gülmüşdü:

- «Evçik-evçik» oynayanda, hə. Amma indi sən mənim həqiqi ərim sən.

Oldumu?

Yusif başını tərpədən razılığını bildirmişdi. Bu vaxt Züleyxa Yusubun yanaqlarından, boynundan, dodaqlarından daha da qızgınlıqla öpmüş, qəfildən onu dikəldərək ayağa qaldırmış, balaca əlini ovcuna alaraq, nazik yay donunun altına – çılpaq sinəsinin sol tərəfinə qoymuş, «gör ürəyim necə döyünür» - demişdi.

Sonra döşlərini göstərərək pışıldamışdı:

– Görürsən, döşlərim çıxıb... Anam deyir ki, bunlar qumru yumurtalarıdır... Sıx də... Qorxma, sınımaz!..

Yusif özünü itirmişdi. Züleyxa hirslənmişdi.

– Qorxaq... Fərsiz... Mat-mat üzümə baxır... Mən səni belə bilməzdim...

Sabah da gələk... Yaxşı?!.

Yusif dinməmişdi...

Neşçə il qabaq Göyçək arvad Yusifi qışda vannada, yayda isə gecəqondu evlərinin balaca həyətinə, incir ağacının altında çox vaxt Züleyxanın köməyi ilə çimizzirirdi. Bəzən Züleyxa vedrədən isti suyu parça doldurub, Yusifin başına tökür, Göyçək arvad çimizzirir, bəzən də əksinə, Göyçək arvad su tökür, Züleyxa Yusifin bədənini sürtür, sabunlayır, arada da onu gah qıdıqlayır, gah da

çimdikləyirdi. Bu vaxt Yusif atılıb-düşür, gah qəhqəhə çəkib uğunur, gah da əsəbiləşir, ağlımsana-ağlımsana «Ana, özün,özün» - deyirdi...

* * *

... Yusif ilk dəfə məktəbə gedəcəkdi. Boyu birdən-birə sürətlə uzansa da, onu hələ də incir ağacının altında Göyçək arvadla Züleyxa çimizdirirdi.

Züleyxa parçı Göyçək arvada uzadıb, lap yaşlılar kimi qart-qart dedi::

– Canıma sinmədi, al sən tök, mən sürtüm.

O, Yusifin əvvəlcə qollarını, sonra da çiyinlərini, kürəyini ürəkdən, canı-dildən kisələməyə başladı:

– Göycək xala, sən Allah, görürsən necə kir çıxır? – dedi.

– Görürəm... Görürəm... Bütün günü toyuq kimi torpaqda eşələnir də...

Göyçək arvad mətbəxə - qazın üstündəki ikinci vedrəni gətirməyə gedəndə, Züleyxa Yusifin belinin aşağılarını ovxalayıb, əlini tursikinə altına saldı, yanlarını ovuşdurdu. Yusif tez iki əli ilə tursikindən yapışaraq yuxarı dartdı. Züleyxa onun əllərinin üstünü şapalaqlayaraq bir az əsəbi, bir az da ərklə:

- Dünənəcən səni lümbələnli çimizdirən mən deyildim?!! Dayan görüm, kişi olub! – deyib qəfildən onun tursikini gücü gəldikcə aşağı dartdı, dizlərinəcən endirdi. - Kirin-pasağın içindəmi gedəcəksən məktəbə?!

Sonra necə oldusa, Züleyxanın əli onun kişiliyinə dəydi. Bütün bunların hamısı bircə anın içində baş verdi. Göyçək arvad su dolu vedrə ilə qayıdanda, Züleyxa artıq Yusifin baldırlarını sürtür, yumşaq, ipək səslə deyirdi:

– Səndən mənə yar olmaz, sən mənim balamsan!

Göyçək arvad bunu eşidəndə dedi:

- Ay qız, uşağın üzünün suyunu tökmə, dilini farağat qoy...

Özündən böyük, yeniyetmə, dəcəl tay-tuşları siniflərindəki qızlarla, qonşu qız-gəlinlərlə, qadınlarla bağlı görüb eşitdikləri, bəzənsə özlərinin uydurduqları əhvalatları danışanda, Yusif də Züleyxa ilə bağlı həm gizlənpaç oynayanda, həm də çimərkən başına gələnləri danışmaq istəyirdi, amma abırlı, həyalı olması ona mane olurdu. Sonralar dostu Nəsibin Züleyxa ilə görüşdüyünü, gəzdiyini biləndə, həmin əhvalatları kiməsə, lap yaxın sirdaşına da danışmadığına görə sevindi, o xatirələri biryolluq yaddaşının dərin yerində basdırıb, unutmağa çalışdı...

- Hə, bax, belə. Danış, qurban olum sənə, danış. Onda boşalıb yüngülləşəcəksən. Yaman qorxutdun məni, iraq olsun, dedim yəqin dilin tutulub, - Züleyxanın şirin, qılıqlı, qayğıkeşlikdən xəbər verən məlahətli səsi onu xəyaldan ayırdı...

- Mən bədbəxt nə danışım? Gecə qolumdan tutub, hamama aparıb, üzgözümə su vurmaq istəyirdin. Bundan başqa heç nə yadıma gəlmir. Sən bu işi çoxdan arzulayırdın, lap çoxdan, axır ki, məni tələyə saldın...

Yusifin elə belə də deyəcəyini əvvəlcədən yaxşı bilən Züleyxa onun sözünü kəsərək:

– Düz sözə nə deyəsən, çoxdankı, lap çoxdankı arzuma çatdım, - dedi. Çox içmişdin. Həm də özünlə «ot-ələf» də gətirmişdin. Özün çəkəndən sonra mənə də verdin. O olmasaydı, bəlkə hələ günlərlə, aylarla içimdə qovrulacaqdım. O ikimizə də cəsərət verdi. Gör bədənimə nə hala salmışan? - Mələfəni üstündən atdı. Sinəsindəki, çiyinlərindəki, qaraltıları bir-bir göstərərək, hiyləgərcəsinə ağlamsındı. Yusifin gözləri böyüdü, sifətini əzablı bir vahimə bürüdü. Bir an Züleyxanın ona yazığı gəldi, ürəyindən kömək etmək, onu gərgin vəziyyətdən qurtarmaq keçdi. Ancaq Yusifin «Axır ki, məni tələyə saldın» ifadəsi qulağında yenidən səslənəndə, qəfildən aşıb-daşan hirsini cilovlayaraq, qılıqlı, həm də istehzalılıqla dedi:

– Deyirsən heç nə yadında deyil?

– Tələsmədən qalxıb qısaqol qara köynəyini geyindi. Gedib çarpayı ilə üzübəzdəki divar sobasının üstündən kameranı götürüb qapağını açdı, balaca diski çıxartdı:

– Yuska, qadan alım, gəl günahkar axtarmayaq, birgə fikirləşib xilas yolu tapaq. Deyirsən öz ehtirasım üçün bunları mən düzüb-qoşmuşam? Adam sevdiyi şəxslə səmimi olmalıdı. Səni çox istədiyimi ərim də bilir. Bəzən sənın manikenlərə bənzədiyi söyləyəndə, o, əsəbiləşib deyir: «Ehtiyatlı ol, birdən dostuma vurularsan». Mən də zarafata salıb soruşuram: «Vurulsam, neyləyərsən?» O da, «Onu vurulandan sonra fikirləşərik» deyir. Çox vaxt onunla yatanda xəyalımda səni canlandırmışam. Hə, onu deyirdim, bu gecəki unudulmaz macəramızda azmı, çoxmu, sənın də payın var. Bütün günahı mənim üstümə atmağın sənın çılğınlığına, ipə-sapa yatmayan təbiətinə - yeri gəlmişkən deyim ki, səni bu çılğınlığına görə istəyirəm - centlmenliyinə yaraşmır. Sən özünü kefli olmağınla təmizə çıxarmaq istəyirsən. Kefli adam un çuvalı kimi yığılıb yatar. Jurnallarda, disklərdə gördüyün pornoqrafik oyunları mənim başıma açırdın. Uzun illərin dustağı qaçıb meşədə qarşısına çıxmış ilk qadınla elədiyi vəhşi rəftarı sən mənimlə edirdin. Səni hədsiz dərəcədə sevdiyimə görə bu cür amansız hərəkətlərinə dözürdüm, bütün bədənimə, elə bil, banka salıblar, ləkə-ləkədir... Heç onda dost-zad yadına düşmürdü. Buyurub baxa bilərsən...

Yusifin susduğunu, nisbətən toxdadığını görəndə, Züleyxa ürəkləndi, daha həvəslə və inamla danışmağa başladı:

– Özün də bilirsən ki, Nəsib altı-yeddi aylığa müqavilə ilə Ərəbistanda işləməyə yollanacaq. Namus-qeyrət barəsində düşünən adam da heç cavan

arvadını bu müddətə tək qoyub gedər?.. Sözüün qızası, elədiyimiz günahı yarı bölməliyik. Bir nəfər üçün çox ağır olar. – O, əlindəki diski Yusifə uzatdı. – Unutma ki, Nəsib bilsə, ikimizi də öldürər. Ancaq sözümə qulaq assan, hər şeyi yoluna qoyaram.

Yusif nə edəcəyini bilmirdi. Sarsılmış halda diski alıb, key kimi o üz-bu üzünə baxdı, ürəyindən onu qırıp parça-parça etmək keçdi...

Züleyxa qadın hissiyatı ilə onun niyyətini duyduğundan, sakit və soyuqqanlı halda dedi:

– Sındırsan da, sındırmasan da, bu səninkidi, mənimki özümdədi. Onu ömrüm boyu bu unudulmaz gecəməzdən yadigar saxlayacağam. Axar sudan bircə yol keçmək mümkündür. Ötən gecəməz bir də heç vaxt təkrar olunmayacaq. Yaxşı, gedim yuyunum, sonra bir qərara gələrik. Özünü ələ al, hər şey yaxşı olacaq. Gecə dinlədiyimiz mahnı yadımdadı mı?..

Züleyxa həmin mahnını oxuya-oxuya paltar dolabından məhrəba götürdü və vanna otağına keçdi:

Hər şey gözəldir həyatda,

Əgər sən bu gözəlliyi duya bilsən.

Hər şey gözəldir həyatda,

Əgər özün bir zərrə gözəllik yarada bilsən!

Bir dəfə gəlirik biz bu həyata...

Bu həyata, bu dünyaya....

«Bəlkə yalan deyir? Uşaq vaxtı da mənəmlə bu cür məzələnmişdimi? Bunu kim lentə aldı?».

Yusif əlləri əsə-əsə diski kameraya qoydu və barmağını düyməyə basdı...

...Yataq otağı...Taxt... Taxtın sağında və solunda üzəri çəhrayı abajurlu balaca gecə lampaları... Taxtın önündə yan-yana qoyulmuş iki kreslo... Divar sobası, sobanın yanında köynəksiz, şalvarsız ÖZÜ... Züleyxa kəsik-kəsik inildəyərək onu özündən aralamağa çalışır:

– Yox, Yuska, yox, yalvarıram, çəkmə, lazım deyil, ayıbdı, bu iyrenc şeydi. Birdən ələ keçər, ikimiz də məhv olarıq! Dayan, ay vəhşi, ay görməmiş! Bəyəm bu vaxtacı çılpaq qadın görməmişən, çıx get, sən sərxoşsan, sən manyaksan... Balaca ekranda itələşmə, qarışıqlıq... Sonra o, sobanın qabağında Züleyxanın alt paltarını soyundurmaq istəyir. Züleyxa onu geri itələyir. Yusif hirslənir:

– Zülya, sən mənə çox hirsləndirmişən, alçaltmışan, yandırmışan, təhqir etmişən! Neçə dəfə demişəm, mənə «qızbacı» demə! Mən uşaq-zad deyiləm...

Züleyxa gülə-gülə:

– Hə, uşaq deyilsən, daha demərəm, kişisən, özü də əlasından! Ancaq əl çək məndən...

Ekranı yenə qarmaqarışlıq kadrlar görünür, sonra bir-birinə sarılmış lüt bədənələr... Yusifin gözləri böyüyür, üzü xəcalətdən alışıb yanır, o dözə bilmir, kameranı söndürüb əlləri əsə-əsə diski çıxarır: «Axı, bu necə oldu?».

Yusif nə qədər cəhd etsə də, gecə Züleyxanın onun üz-gözünə su vurub, ayılmaq üçün vanna otağına dartıb apardığı andan sonra heç nəyi xatırlaya bilmirdi: «Görəsən, diskin o biri tayını hara qoyub?».

Sanki birdən-birə özünə gəldi. Tələsik kamodun siyirməsinə, taxtın baş tərəfindənki tumbuçkalara, balıncın altına baxdı.

Züleyxa vanna otağından çıxıb hamam dəsmalı ilə qurulana-qurulana:

- Yuska, gəl sən də yuyun, yaxşı su gəlir. Mən də gedim mətbəxə, ürəyin nə istəyir, canım-gözüm...

«Sözə bax, ürəyin nə istəyir! Kişiliyim çatsaydı, namusum, qeyrətim olsaydı, ÖLÜM istəyərdim!...».

* * *

... Yazın xoş günlərindən biri idi. Təbiət şəhərdə «Gecəqondu» adlanan məhəllənin hisli-paslı evlərinə də ətir çiləmişdi. Yusiflə anası – Göyçək arvad

balaca bir həyətdə yaşayırdılar. Yusif də, anası kimi, Züleyxanı «şiringəlin» deyə çağırırdı. Dostu Nəsib Neft daşlarında təzə işə düzəlmişdi, gündə on iki-on üç saat çalışırdı, ayda cəmi-cümlətən bir neçə gün evə gəlirdi. İş yerindən mənzil alacaqdı deyə, hər əzaba - ayrılığa dözüdü.

Nəsib gedəndən sonra Yusif lap tək qalmışdı. Anası da Züleyxanın anası – qapıbir qonşuları Toppuş Əntiqəyə qoşulub, xırda-para ticarətlə məşğul olur, bəzən də xarici ölkələrə bir həftəlik səfərə gedirdi.

Belə günlərdə Nəsibin yoxluğundan istifadə edib, köhnə evlərinə gələn Züleyxa Yusifi yoldan çıxarmaq üçün min bir cildə girirdi. Züleyxa bilirdi ki, Yusifin dərs hazırlamağa həvəsi yoxdu. Gününü avara tay-tuşları ilə veyillənməklə, evə qayıdanda isə, «Cocuqlar duymasın» adlı türk teleserialına baxmaqla keçirir. Bir dəfə Yusif evdə olanda Züleyxa həyətdəki hamama girdi, yuyundu və aradan heç üç dəqiqə keçməmişdi ki, onu səslədi:

– Yusif, məhrəba yadımdan çıxıb, nolar onu bizim evdən gətir də!..

Yusif paltar dolabının aşağı gözündən məhrəbanı götürüb hamama yaxınlaşanda, qapı qəfildən açıldı. O, Züleyxanın buğlanan bəmbəyaz bədənini görəndə çaşdı, məhrəba əlindən yerə düşdü, həyəcədən ürəyi tıp-tıp döyündü, dili qurudu. Guya, Züleyxa da özünü itirdi. Bir əli ilə ayıb yerini, o biri əli ilə də gah sağ, gah da sol döşünü gizlətməyə çalışdı:

– Sən Allah bağışla, istidən, bəlkə də, dəm qazından, az qala, boğulmuşdum, – deyib, dərindən nəfəs aldı.

Yusif başını qaldırmadan əyilib məhrəbanı yerdən götürdü və ona sarı uzatdı.

Züleyxa məhrəbanı dərhal almadı. Yusifin qulaqlarının dibinəcən xoruz pipiyi kimi qızardığını görüb:

- Yusifcan, mən boğuluram. A... A... Sənə nə oldu?.. Ağzını yumsana... Mən də elə bilirəm daha böyümüsən. – Məhrəbanı onun əlindən alıb, mini yubka kimi belinə doladı. – Ədə, pəncərəni aç, boğuldum, lüt qadın-zad görməmişən? Utancaq idin, elə utancaq olaraq da qalmısan. Eşitməmişən ki, utananın oğlu olmaz? Nəfəsim çatmır, qaç pəncərəni aç, halım yaxşı deyil.

Bu əhvalatdan bir gün sonra gecədən xeyli ötsə də, Züleyxanın gözüne yuxu getmədi. Qonşu binada Yusifin səsinə eşidib, yerindən qalxdı. İçəriyə nə vaxt girdiyini bilmədi. Yusif yuxuda qan-tər içində əl-qol atırdı. Üzündə, alnında, sinəsində tər damcıları gilələnmişdi. Züleyxa dəsmal götürüb, onun tərini ustufca sildi. Yanağına toxunanda, Yusif diksinib gözlərini açdı. Başının üstündə bəyaz gecə köynəyində dayanmış Züleyxanı görəndə, ayıldığını, yoxsa hələ də yuxumu gördüyünü kəsdirə bilmədi. Züleyxa gülə-gülə, həm də bic-bic dedi:

– Yuxuda kiminlə əlləşib-vuruşurdun? Arada gülürdün də. Deyəsən...

Nə qədər sorğu-suala tutsa da, Yusif gözünü ondan yayındırıb tavana baxır və susurdu. Tam ayılandan sonra Züleyxanın dizlərindən yuxarı çılpaq, ağappaq budlarını görəndə utandığından yorğanı başına çəkdi.

Züleyxa yorğanı dartışdıra-dartışdıra dedi:

– Ay qırışmal, yoxsa yuxuda məni görürdün? Əgər belədirsə, çin olsun...

Həyətdə, ikisi tək olanda, Züleyxa tez-tez ya sabunu, saç şampununu, ya da darağı gətirməsi üçün Yusifi gah hamama, gah da yataq otağına çağırırdı.

Bir dəfə soyuqladığını bəhanə edərək, kürəyini Yusifə ovdurub, sonra da yod çəkirdi. Yusifin utandığını görəndə, onu qıcıqlandırmaq, niyyəti ilə dedi:

– Ey, qızbacı, nə olub? Yoxsa özünü kişi sayırsan? Mənim üçün lap bapbalaca cocuqsan. Belə olmasaydı, günlərlə «Cocuqlar duymasın» teleserialının qarşısında donub qalmazdın.

Yusif:

– Bəsdə də, şiringəlin, qanımı qaraltma, – deyib ondan uzaqlaşdı.

- Şirin olduğumu hardan bildin, ay bəbə? Özün cocuqsan, ancaq danışığın böyükdü.

Züleyxa ona sataşmaqdan həzz alırdı:

– Yuska, küsəndə sən özünü lap zalım qızbacı kimi aparırsan... İncimə. Nolar, mən tək darıxdığımdan sənənlə məzələnirəm. Sən də, məşallah, ancaq cırnayanda adamlarla kəlmə kəsirsən... Üzün pörtüb qızarılanda, adam səndən əl

çəkmək istəmir. Anası Göyçək olanın, balası da göyçək olar. Göyçək Yusif, ölürəm səni cıratmaq üçün.

Yusifin ilk dəfə – soyuq dekabr günlərindən birində məhəllə uşaqlarına qoşulub siqaret çəkməsinə səbəb də elə Züleyxanın tikanlı sözləri, onunla dönə-dönə məzələnməsi oldu. Amma məhəllənin oğlanları tək-cə siqaret çəkmirdilər. Bir dəfə onlar Yusifə «Kazbek»in içinə doldurulmuş elə bir şey verdilər ki, bir-cə qullab vurandan sonra dünya başına fırlandı, gözləri dumanlandı. Bir-birinə dolaşan ayaqları ilə evlərinə güclə gəlib çıxdı. O, həyəətə girəndə Züleyxaya rast gəldi və neyçünsə soruşdu:

– Bu gün neçənci gündür?

Züleyxanın yasəmən ətri saçan nəfəsi üzünə meh kimi toxundu, incə, zərif əlləri saçına sığal çəkdi:

– Neçənci gündür yox, neçənci əsrdir soruşsana... - pıçıldayaraq təzə təqvimdən qopardığı yarpaq boyda vərəqi onun ovcuna qoydu.

– Oyan, Yuska, artıq XXI əsrdir! .

* * *

... Aylar, illər ötüb keçdi. Nəsibə iş yerindən ikiotaqlı təzə mənzil verdilər. Təmirdən sonra gənc ailə bir müddət tək yaşadı. Amma çox keçmədi

ki, Nəsin qəlbində qısqanlıq küləkləri əsməyə başladı. Züleyxa, doğrudan da, gözəl idi və ətrafdakı şorgöz kişilərin diqqətini cəlb edirdi.

Nəsin gündüzlər dənizdə işləyirdi, gecələr isə tək qalan arvadını düşünəndə yuxusu ərsə çəkilirdi. Nəhayət, o belə qərara gəldi ki, təzədən köhnə həyatə - Züleyxanın anasıgilə köçsünlər, təzə evlərini isə kirayə versinlər. Nəsin eyni zamanda fikirləşirdi ki, Züleyxa öz evlərində qalsa, dostunun – Yusifin də gözü üstündə olar... O həm də görürdü ki, Yusif yavaş-yavaş pozulur. Fikirləşirdi ki, bəlkə Züleyxanın da ona bir müsbət təsiri oldu. Bu barədə bir dəfə Göyçək arvada da demişdi:

– Belə getsə, bir gün gözünü açıb görəcəksən ki, sən bu mələk kimi oğlun məhəllənin avara, gicbəsər uşaqlarına qoşulub, ya narkoman olub, ya da oğru!.. Vallah, düz deyirəm!..

Göyçək arvad da gileylənməyə başlamışdı:

- Bilmirəm balamı kim yoldan çıxartdı, başını kim yedi. Daha heç nəyə marağı yoxdu. Tay-tuşları kimi alver-zad da əlindən gəlmir, indi oxuyan da, oxumayan da bazarda qaz vurub, qazan doldurur. O isə məhəllədən uzağı tanımır. Sənin arvadın – Züleyxa əbəs yerə ona «qızbacı» demir ki...

Nəsin əsəbiləşdi:

– Züleyxa qələt eləyir. Çalışıb Yusifə bir iş tapacağam. Qoy evə gəlir gətirsin. Sən də bir az dincəl.

Göyçək arvad bu sözləri eşidəndə bərk sevinmişdi:

– Ömrün uzun olsun, ay bala, dostluqdan əskik olmayasan. Daha mən də elə bir alver-zad eləmirəm, ora-bura gedəndə qaynanana qulaq yoldaşı oluram. Neynim, sözündən çıxma bilmirəm... iyirmi ilə yaxındır bir-birimizi tanıyırdıq... Bu məhəllədə onun sayəsində yurd-yuva qurmuşuq.

Nəsib səsini alçaldaraq qaynanasından gileyənmişdi:

– Kaş ondan uzaq olaydın! Mən də çarəsizlikdən yaxınlıq edirəm. Taleyin hökmündən çıxmaq olmur...

Nəsib niyə belə dedi, Göyçək arvad anlamadı...

Nəsib söhbətin yönünü dəyişdi:

– Qoy xaricə gedim, gələndən sonra Yusifin iş məsələsini yüz faiz həll edəcəyəm...

* * *

Soyuq duşun altında Yusif nisbətən daha ayıq başla düşünürdü: «Nə edim? Züleyxanın miskin quluna çevrilim? Şərəfsizliyimi davam etdirim? Görəsən, Züleyxa Nəsibə bir söz deyəcək? Özünü təmizə çıxarmaq üçün diskdən istifadə edəcək? Əgər, onu çəkibsə, deməli, bir məqsədlə çəkib. Kim bilir, bəlkə də anası ilə Nəsibi barışdırmaq üçün... Axı, o istəmir ki, biz dost olaq. Yox, bəlkə

bu şeytan qızı bir şey bilir? Bəlkə düz deyir, biz dost deyilik?.. Yox, bu ola bilməz, Nəsib bir Yusif deyəndə, beşi də ağzından tökülür. Bu fitnəkar iblis öz iyərənc əməlini davam etdirmək üçün qəsdən aramızda soyuqluq yaradır... Nəsib... gör mənə necə inandırıldı. Həmişə ona dost deyirdim, indi Nəsib deyirəm... Nəsib tərsin biridir, dediyinə baxma, Züleyxanı nə qədər qısqansa da, gömrükxanada dar balağından kokain paketi çıxan bir qaynananın evinə gəlməyinə heç vaxt razı olmaz, hökmən fikrindən daşınacaq. Bəlkə... Bəlkə bu Züleyxanın ssenarisidir? Bəlkə həyətə mənə görə qayıdır? Bəlkə o diski almaq üçün mən də yalançı aşiq roluna girim?! Turalım, diski alıb məhv etdim, bəs bu biabırçılıqdan sonra rahat yaşaya biləcəyəmmi? Bəlkə əsgər gedim? Əsgərlikdən sonra da... Əsgərlikdə ermənilərin tərəfinə könüllü keçmək də mənim tutduğum bu namussuz hərəkətdən yaxşıdır... Yerim ancaq cəhənnəmdir... Eh, Züleyxa, Züleyxa, sən mələk donuna girmiş bir iblissən».

Züleyxa mətbəxdən onu səslədi:

– Yuska, harda qaldın? Bədir naz elədin! Gəl nahar edək...

Züleyxa gözəl süfrə açmışdı.

Billur qrafindən qədəhlərə konyak süzdü. O, ənlük-kirşansız da gözəl, tərəvətli görünürdü. Qıçını qıçının üstünə aşırıb, stulda saymazyana əyləşmişdi. Aşırma xalatının qabağı açıq idi. Nəzərlərini Yusifin üzünə zilləmişdi.

Mətbəxin pəncərəsindən dəniz görünürdü. Yusif dənizə baxa-baxa dostunu düşünürdü. Ona elə gəldi ki, indi Nəsib ən hündür neft buruğunun kəlləsinə çıxıb şəhərə tərəf boylanır, əlində də dənizin dərinliyini göstərən durbinəbənzər qəribə cihaz var. Əcnəbi neft kampaniyasına məxsus o qəribə cihazla uzaqdan Nəsib onları görür. «Bəlkə Nəsibin təriflədiyi o əcnəbilər elə cihaz ixtira ediblər ki, uzaqdan baxanda istədiyini binanın istənilən mənzilində yataq otağını da göstərir. Yox, yox, belə qəribə şeylər ancaq Hollivud filmlərində olur, qısqanc ər və ya arvad xəyanəti sübut etmək üçün pul verib şəxsi detektiv tuturlar».

Züleyxa Yusifin gözlərinə baxa-baxa tavadakı qayğanaqdan boşqabına çəkdi.

- Nəsibi düşünürsən? – soruşdu.

Cavab gözləmədən, dərindən köks ötürüb dedi:

- Hə, o yazıq bu dünyada məni tək-cə sənə qısqanmır, sən çox sadəsən, həm də üzüyolasan, yəqin dini rəvayətlərdə gözəlliyindən bəhs olunan Yusif Peyğəmbər kimi safsan, təmizsən. Misir padşahının vəziri Yusifi kölə kimi satın alsada, arvadına buyurmuşdu ki, ona öz oğlu kimi hörmət etsin, qadınsa ona meylin salıb, kam almaq istəyir, yəni aşıq olur. Amma istədiyi cavabı ala bilməyəndə hiylə ilə onu zindana saldırır... Hə, sən də mənim üçün Yusif qədər gözəl olmağına gözəlsən, ən azından ona görə ki, sən də Züleyxa kimi gözəl bir qadınla necə rəftar etməyi bilmirsən... Zindana düşməyi gözəl qadınla yaxınlıq

etməkdən üstün tutan Yusifi bir qul ikən Misirdə sultan edən bəs hansı qüvvə idi görəsən? Saflığı, təmizliyimi? Yoxsa, Allah qorxusu? Bəlkə bütün bunlar bizim kimi adamları günah işlərdən çəkəndirmək üçün uydurulub? Bəlkə Züleyxa kimi bir qadınla yaxınlığı elə Yusifi taxt-taca aparacaqdı?... Əgər günah deyilən bir şey insana padşahların belə fərmanla verə bilmədiyini verirsə, xoşbəxt olmağının qarantıdırsa, bəs onda necə? Günah törədən adam mənliliyini itirdiyindən daha çox maddi cəhətdən bəhrələnir... Mən bu günahı zövq xətrinə etmirəm, heç kef-əyləncə də saymıram, Yusif! Mən daha məzmunuz həyat yaşamaqdan usanmışam. Çünki bir dəfə gəlirik biz bu həyata, yalnız bir dəfə... İnsanın həyatının rəngarəng olması üçün tək-cə onun evli olub-olmaması kifayət etmir. Amma bilmirəm, bilmirəm, mən yazıq, Nəsim gələndə bədənimdəki bu diş yerlərini ondan necə gizlədəcəm. Axı, o mənimlə torşerin işığında sevimliyi xoşlayır.

Yusif qədəhini başına çəkib, siqaretini yandırdı, dərin qüllab vurub, Züleyxanı tərs-tərs süzdü. Qadının məftunedici baxışlarında ərinə xəyanətin izindən əsər-ələmət görünmürdü. Amma o baxışlar Yusifə yaxşı bir şey də vəd etmirdi. Onun gözlərinə rəngbərəng pərdə çəkmişdi. İstehzalı tərzdə:

– Sən ki nəyi necə gizlətməyi yaxşı bilirsən, – dedi və boş qədəhini konyakla ləbələb doldurub, axıra kimi birdən içdi...

Züleyxa heyrtlənib bir an fikrə getdi. Gecə Yusifə çəkdiyi marexuananın qalan hissəsini sobanın buxarısında gizlətməmişdi: «Bəlkə görüb?».

Köksünü ötürüb dedi:

– Hə, görünür, mən sənə tək-cə gözəl qadınla necə rəftar etməyi deyil, həm də konyakı necə içməyi, nəşəni necə çəkməyi öyrətməliyəm. Gecə içdiyini «Xan» arağından sonra çəkdiyini ot səni əcayib hala salmışdı. Onun bir hissəsini gizlətməmişəm, amma üz vurma, indi onu sənə çətin ki, verəm. Bəlkə...

O, Yusifin gözlərinin içinə baxıb, bir az naz-qəmzə etdi. Sonra həzin səsle dedi:

– Sevişmək üçün əlverişli gecələrin birində sənə cəsarət məlhəmi kimi bir az verərəm... Hər nə idisə tüstüsü məni də məsti-xumar etdi. Sənə müqavimət göstərməyə tabım-taqətim qalmadı. Sonra, elə bil, nağıllar aləminə düşdüm. Qəfəsdən azadlığa buraxılan quş kimi göylərdə qanad çaldım, ordan boş qalmış qəfəsə – altı illik ailə həyatıma baxıb ağladım. Özümə gələndə gördüm yastığımı göz yaşlarım isladıb... səni yatağında görəndə ayıldım. Sən yuxuda uzun-uzun sayıqlayırdın, mən özümə necə haqq qazandırırıb, necə təsəlli verəydim axı? Bir an düşündüm ki, təklik, qısqançlıq, sağlam ikən övladsızlıq dərdi gəncliyimi gəmirib məhv edir – danışdıqca Züleyxanın gözləri yaşla dolurdu – anam məni pul gücünə oxutmuşsa da, özüm həyatda azdan-çoxdan nəşə öyrənmişəm.

Nəsibin qısqanlıığı ucbatından iş üzünə həsrət qalmışam. Mənim həyatım həbsxananı xatırladır. Sən bu həbsxananın sahibi olmasan da, nəzarətçisisən...

Yanağına süzülən bir cüt göz yaşını silib söhbətinə sakit-sakit davam etdi:

- Qısqanc kişinin arvadı gec-tez zəncirini qırmış quduz itə dönür, fürsət düşən kimi, birinci öz sahibinin, sonra da onun doğmalarının qəlbini didib-parçalayır. Bəlkə ərlərinin həyatını sonradan cəhənnəmə döndərən bütün qadınlar onlardan itib yoxa çıxmış gəncliklərinin intiqamını alırlar? Bilirsən, Yuska, mən sənin düşündüyün qədər də pis adam deyiləm. Bəzən ciddi şeylər barədə düşünmək həyatın ləzzətini qaçırır. Nə isə... Gəl içək gözəl qadına istədiyini verə bilən sən kimi gözəl oğlanın sağlığına... Hə, indi istiotlu, sumaqlı bu qayğanaqdan bir dad görüm...

Qədəhini boşaldandan sonra öz çəngəli ilə qayğanaqdan götürüb, Yusifin ağzına qoydu:

- Bax, belə, ay sağ ol!

Bir azdan Yusifin yanaqları turp kimi qızardı, qəlbi gah şəfqət, gah da nifrətlə dolub-boşaldı. O, hallı vaxtlarında tanımadığı adamlara qarşı belə mərhəmətli olmağı, güzəşt etməyi bacarırdı. İndisə, qarşısında uşaq vaxtından tanıdığı, kişi dünyasına yaxından bələd olan bir qadın əyləşmişdi. Birdən nə düşündüsə, həlim, özünə yad, cır səslə dilləndi:

- Şir...in... gəlin, Zülüm... Zuleyxa, bəs mənim hərbi xidmətə yar.. ar...sız olmağım barədə səə..nəd nə vaxt hazır olacaq? Sən söz vermişdin axı...

- Bu sözləri könülsüz, dili topuq vura-vura söyləyəndə, o, taleyin ironiyasından əzab çəkən aciz və bədbəxt bir adam olduğunu anlayırdı, çünki bu aciz və bədbəxt adamın qəlbində birdən-birə qadın qisminin güclü məxluq olduğuna sonsuz inam yaranmışdı. Və o, bu güclü məxluqa döyüşsüz təslim olub, ağ bayraq qaldıran əsgər kimi irəlində görəcəyi bütün işgəncələri, mənəvi əzab-əziyyətləri gözünün altına almışdı.

Züleyxa öz uğurundan xoşhallanıb, gülə-gülə əlini açıq sinəsinə apardı, sonra:

- Vay-vay! – deyib uzun barmağını çənəsinin batıq yerinə qoydu: – Sən dünyanın işinə bir bax, əsgəri xidmətə yararsız olan cavan oğlan gör nələrə yarayır!

Sonra üzü ciddi ifadə aldı:

- Mənə bax, Yuska, əgər bir də mənə məktəbli uşaq kimi «şiringəlin» deməsən, hər şey yoluna düşəcək. Günü bu gün hərbi komissarlıqdakı tanışıma zəng vurub öyrənərəm... O qədər pulu elə belə almayıb ki!

Yusifin artıq ayrı cür danışmağa üzü qalmamışdı:

- Onda sən də mənə daha «qızbacı» demə!

Züleyxa «yaxşı» dedi və qalib adamlar kimi gülümsündü. Qəlbində «O sözlər səni ələ almaq üçün açar idi» - deyə düşündü, sonra bal qarışdırılmış qaymaqdan bir qaşığı götürüb ağızına apardı:

- Amma Nəsibin yanında desəm, incimə, ha! Axı, onun qulağı bu sözləri eşitməyə alışıb... Hətta, biz ikilikdə olanda, hərdən məni danlayır ki, Yusif yekə kişidi, daha ona belə demə, nə bilim, xətrinə dəyər, nə bilim, filan-filan...

Yusif uymuşdu və Züleyxa ilə aralarında olan xoşagəlməz əhvalatın təsirini bir anlığa da olsa, unutmuşdu. Həyat səhnəsində baş rejissordan sarsaq rol almış aktyor kimi taleyinə boyun əyib, qıpqırmızı pörtmüşdü.

* * *

İki gün sonra...

Züleyxa ertədən yataq otağına çəkilib, yorğanın altına girərək, özünü xəstəliyə vurmuşdu. Nəsib yorğun olsa da, onu qucaqlamaq, oxşamaq istədi. Bunu hiss edən Züleyxa titrək səslə:

- Yox, Nəsibim, məndən uzaq dur, naxoşam... - dedi və üzünü divara çevirdi.

Nəsib bu cür naxoşluğun nə olduğunu yaxşı bilirdi, ona görə də təəssüf hissiylə:

- Demək müalicə yenə də nəticə vermədi, - dedi və dərindən köks ötürüb, başını yastığa qoydu.

Uşağı olsun deyə Züleyxanı müayinə edən ginekoloq-həkimin yazdığı resept əsasında müalicə kursu üçüncü ay idi ki, başa çatmışdı. Hər dəfə dənizdən evə qayıdanda Nəsib düşünürdü ki, arvadı ona xoş müjdə verəcək.

- Bəlkə də nəticə verərdi, – Züleyxa divara düşən kölgəsiylə danışmış kimi pıçıldadı, - həkim müalicə ilə yanaşı, həm də mənə təmiz havada gəzməyi məsləhət görüb. Sən isə məni nə anamgилə getməyə qoyursan, nə də bazara, dükana... Heç olmasa, dostuna de məni arada dənizkənarı parka-zada gəzməyə aparsın. Dustaqlara da təmiz havada gəzməyə gündə bir dəfə icazə verirlər... Mən isə ayda-ildə bir-iki dəfə çöl-bayır görsəm, böyük şeydir...

Züleyxa ürəyini birnəfəsə boşaldıb susdu.

Nəsib düşündü ki, Züleyxa haqlıdır. Bəlkə elə buna görə də gülləri soluxmuş ağac kimi hərəkətsiz və donuq görünür. Onun üz-gözündəki nigarançılıq ifadəsinin səbəbi Nəsibə indi bəlli oldu. Davranışı, oturuşu, duruşu həmişəki kimi deyildi. Sir-sifətindən solğunluq yağırdı. Bu uşaq məsələsi, deyəsən, Züleyxanı getdikcə daha çox hövsələdən çıxarırdı, bəzən heç nə danışdığıнын fərqi nə də varmırdı. Söz-söhbətində qəlb sızıldadan bir iztirab vardı. Amma Nəsib ona təsəlli vermək üçün əvvəllər dönə-dönə dediyi sözləri bir də təkrar eləmək istəmirdi. Odur ki, birbaşa mətləbə keçdi:

- Mən heç ananın bu evə gəlməyini istəmirdim. Həyatda elə şeylər var ki, onları uzun-uzadı izah etməyə ehtiyac yoxdu... Görünür, onun yanına köçməli olacağıq, qərarım belədir. Bu barədə mübahisə etmək heç birimizə fayda gətirməz. Qaldı ki, gəzmək məsələsi, Yusifə özün də desəydin, aparardı. O belə şeylər üçün əldən getmirmi? Uşaq məsələsinə gəldikdə isə, səbr etməliyik. Bəlkə elə bu da bir sınaqdır? Axı, sən altı il əvvəl Allahın verdiyi övlad payını tezdir deyib, qəbul etmədin. İndi hər ikimiz o günahın cəzasını çəkirik. .. Nə isə, mən yatıram, yaman yorğunam. Hə, az qala, unutmuşdum, sabah axşam birlikdə «Yaşıl Teatr»da konsertə gedəcəyik, türk müğənnisi gəlib.

Züleyxa yerində qurcalandı:

- Belə konsertlərə bileti bir-iki gün qabaqcadan alırlar...

Nəsib əsnəyə-əsnəyə dedi:

- Bizə işdə həmkarlar ittifaqından veriblər...

Züleyxa söz atdı:

- Eh, bilet nə olan şeydir ki? Həmkarlar ittifaqının hünəri varsa, əmək haqqınızı artırmaq üçün bir iş görsün, vallah, utanıb qızarmırlar ey, heç belə də biabırçılıq olar? Ordan-burdan gəlmələr az işləyib, çox qazansın, sən isə öz evinin içində qəpik-quruş al.

Nəsib bu sözləri eşitmədi - artıq xor-xor xoruldayırdı.

Züleyxa:

- Vəssəlam, bunun solo konserti başladı!.. – dodaqaltı mızıldanaraq durub yatağın içində oturdu...

Züleyxa əllərini qarnının üstündə gəzdirdi. Barmaqlarında anasının bağısladığı brilliant üzüklər hərdənbir qonaq otağından dəhlizə, dəhlizdən də yataq otağına süzülən zəif, mavi işıq zolağında yanıb-söndü, bu, ona həzin meh əsdikcə korun-korun közərən ocağı xatırlatdı. Elə bil, o ocaqdan iynənin ucu boyda bir işıq parçası da rüşeym kimi Züleyxanın bətninə axdı. Dodaqlarına təbəssüm qondu. Sanki ana olmağın ləzzətini duymuşdu. Sonra ağına nə gəldisə, durub sobanın üstündəki kiçik kameranı götürdü...

* * *

Konsertdən qayıdıb gələndən sonra mətbəxdə oturub çay içə-içə gənc ər- arvad şirin-şirin söhbət edirdi. Yusif də gəlmişdi. O, gah pəncərədən şəhərin gecə mənzərəsinə baxır, gah da mətbəxdəki televizorun kanallarını dəyişə-dəyişə maraqlı veriliş axtarırdı. Bir azdan Züleyxa qalxıb yataq otağına keçdi, ordan balaca kameranı gətirib gülə-gülə televizora qoşdu:

- Diqqət!.. Diqqət!.. İndi mənim yatmamışdan qabaq sizə maraqlı bir sürprizim var! – dedi. - Beləliklə solo konsertimiz davam edir!.. - Uzun

barmağını kameranın düyməciyinə toxunduran kimi televizorun ekranında qarmaqarışlıq dalğaların ardınca yataq otağı göründü.

Yusif qutuda ilan görmüş kimi birdən ayağa qalxdı. Keçirdiyi qorxu hissindən bədənini soyuq tər basdı. Düşündü ki, bir bəhanə tapıb, kameranı götürsün, tez diski çıxarıb, eyvandan aşağı atsın. Amma, elə bil, ayaqlarını döşəməyə mıxlamışdılar - yerdən tərپənə bilmədi. Cibindən siqaret çıxarmaq istədi, sonra tez fikrindən daşındı. Nəsibin yanında siqaret çəkmirdi – bilirdi ki, danlayacaq, özü də uzun-uzadı. Axırda hər ikisi dilxor olacaq. Düşündü ki, dünyanın işinə bir bax, dostuma, guya, hörmət edib, yanında siqaret çəkmirəm, amma arvadı ilə min oyundan çıxıram... namusunu tapdalayıram...

- Sənə nə oldu? – Onun bu halı Nəsibi təşvişə saldı. - Yoxsa diskdə sənə narahat edən nəşə var?

Züleyxa hiyləgər baxışlarla onu süzdü:

- Eyy, nə oldu, «qızbacı», - dedi. Rəngin niyə qaçdı? Qorxma, indi sizə göstərəcəyəm «Muzikalı noç» sənəin səhərəcən baxdığın qorxulu filmlərdən deyil. Həm də öz istehsalımızdır!

Hər üçü gözlərini ekrana zillədi. Budur, əyninə pijama geymiş Nəsib yatağın içində böyrü üstə yatıb, ağzı açıqdır, bərkdən xoruldayır. Elə xoruldayır ki, Züleyxa gah qulaqlarını tutur, gah da kameraya baxa-baxa deyir:

- Bu mənim ərimdir, işdən çox yorğun gəlib... Amma, sağ olsun, məni əyləndirməyi də unutmayıb... Deyin, siz heç ömrünüzdə səhərə qədər belə musiqi dinləmişinizmi?..

- Aman Allah, söndür onu, doğrudan da, bu çox əcayib şeydir, – dedi Nəsib. – Yazıq Züleyxa, mən sənə gör necə zülm edirəm. Yox, innən belə səni yuxuya verib, sonra yatacağam.

- Heyif deyil, niyə bu orijinal musiqidən məni məhrum edirsən? Gül kimi xoruldayırsan...

Züleyxa ərinə baxıb, rişxəndlə güldü. Bunu hiss etməyən Nəsib də ona qoşuldu, gözləri yaşaranacan güldü...

Züleyxa gülməyinə ara verib:

- Sən demə, bizim bu Yusif xorultu səşindən qorxurmuş...

- Yox, canım, o da gündə on-on beş saat işləsə, məndən də betər xoruldayar.

Yusub stula çöküb, gözlərini ekrana zilləmişdi. Ona elə gəlirdi ki, Züleyxanın sürpriz dediyi şey hələ qabaqdadır. Bir-iki dəfə kəsik-kəsik gülsə də, onu dolayan, gərgin və çaşqın vəziyyətə salan Züleyxaya bərk əsəbiləşmişdi: «Bunun ürəyindəkiləri anlamaq olmur. Elə bil, Nəsiblə məndən nəyinsə intiqamını alır...».

- Nəsib, mən... mən də sənin yanında işləmək istəyirəm, evdə oturub, televizora baxmaqdan bezmişəm... Bir də ki, bu Züleyxa...

- Bir az səbr et, Yusif, işləyəcəksən... Bilirəm, televizora baxmaqdan daha çox Züleyxanın zarafatları, yersiz atmacaları səni təngə gətirib. Bizdə bir yer boşalmalıdır...

Züleyxanın üzündən gülüş ifadəsi çəkilib getdi. Başını buladı:

- Yuskanın nə canı var ki, gedib dənizdə işləsin. Bir də hərbi xidmətdə olmayanları elə yerdə işə çətin götürər.

Sonra ərini sınaıyıcı nəzərlərlə süzüb, dedi:

- İstəyirsən, mən onu evimizin yanındakı disko-bara düzəldim. Orda köhnə bir tanışım var.

- Nə tanışdır elə? – Nəsib soruşdu.

- Nədir? Yoxsa məni qız yoldaşıma da qısqanacaqsan? Bir yerdə oxumuşuq, canım, yaxın rəfiqəyik. Anası türkləşmiş yəhudidir. Adı Emadır, bura köçdüyümüz günün səhəri rastlaşdıq...

- Bax ha, bizim bu utancaq Yusifi sənin yəhudi rəfiqən yoldan çıxarıb, şirin saqqız kimi çeynəməsin...

- Eh, sən də söz danışdın də, neyləyir Yusifi, onun çuvixası super stardı eyy, kliplərini tez-tez televizorda göstərirlər, repin karlıdır.

- Yox əşi, birdən şahənşahı-zadı olar ha! Cavanları pis yola salan elə o teleulduzlardı də.. Nə bilim, repçi-mepçidir...

* * *

Üç gün sonra...

Hava tutqun idi. Səhərin gözü açılmamış telefon zəng çaldı. Nəsib dəstəyi götürdü. Züleyxa soruşdu:

– Nə olub?

Nəsib dedi:

– Məni təcili işə çağırırlar. Getməliyəm.

Züleyxa yavaşdan dedi:

– Yusifi oyadım?

– Yox, qoy yatsın, duranda çaydan-zadan içib gedər...

Yusif oyanmışdı, Nəsibin dediyi sözləri aydınca eşidirdi:

- Salamət qalın! Mən getdim, çatan kimi zəng edəcəm...

Nəsib, dostu oyanmasın deyə barmaqlarının ucunda yeriyib, otaqdan çıxdı. Züleyxa isə, əksinə, sanki Yusif eşitsin deyə ucadan:

- Yaxşı yol, Nəsibim! Bərk külək əsir, yağış yağır, özündən muğayat ol, - dedi və marçılıtlı ilə ərinin üzündən öpdü. Arxasınca atdığı su pilləkənə şappılıtlı ilə çırpıldı.

Züleyxa Nəsibi yola salandan sonra qapını arxadan bağladı, elə gecə köynəyindəcə qonaq otağına keçib, divanda yatmış Yusifin başının üstünü kəsdirdi:

- Yuska, oyan! – dedi.

Mehribancasına onun saçlarını tumarladı:

- Gəl mənim yanına, üşüyürəm.

Yusif ətirqarışq burnuna dolan qadın bədəninin xəfif qoxusundan xoşhallansa da, başını yavaş-yavaş qaldırıb, qəzəblə ona baxdı.

Züleyxanın nazik qaşları heyrətlə çatıldı. Dodağını büzüb, özünü məzəmmət edirmiş kimi pıçıldadı:

- Küsübsən məndən, bilirəm, axmaqlıq edib, yaman qorxutdum səni...

Yusif yorğanı üstündən atdı, qalxıb divanda oturdu və dedi:

- Manyakın birisən sən, qorxmaq nədi, az qaldı ürəyim dayansın...

Birdən onu «cəzalandırmaq» üçün döşəməyə sərilmiş xalçanın üstünə yıxdı, hirslə alt köynəyini cırıb əynindən çıxartdı... və qəfildən ağına nə gəldisə, durdu, elə bil, onu elektrik vurdu, yerində quruyub qaldı, qolları yanına düşdü. Züleyxa fürsəti fövtə verməyib, onun əllərini döşlərinin üstünə qoydu.

- Hə, niyə durdun? – deyib, Yusifi özünə sarı çəkdi. – Günahkaram, cəzamı ver, – dedi.

Yusub «sən» demək istəyəndə, Züleyxa ehtiraslı dodaqlarını onun dodaqlarına söykəyib, danışmasına imkan vermədi.

Züleyxanın ətirli nəfəsi, çılpaq bədəni Yusifi cuşə gətirdi. O içkili kimi bihuş olmuşdu.

Züleyxa aramsız deyirdi:

– Hə, mənə ürəyin nə istəyir de, vur, döy, söy! Səndən mənə gələn qada-bala, hər şey, hər şey gözəldir...

Züleyxanın tez-tez işlətdiyi «hər şey gözəldir...» beyti Yusifi əsəbiləşdirib özündən çıxarırdı. O, dişlərini qıcıyıb:

- İndi mən sənin başına elə bir oyun açım ki, bir də elə iş tutmayasan.

Züleyxa isə nəfəsi kəsilə-kəsilə, onu aramsız öpüslərə qərq edə-edə:

- Burda yox, Yuska, qurban olum, gedək yataq otağına, ora yaxşıdır, - deyirdi.

Yusifin əl-ayağı, dili-dodağı sanki özününkü deyildi:

- Gecdir, Zülya, gecdir, - deyə onu tumarlayırdı, öpürdü. - Bura da pis deyil, bura pis... pis... o diski ver mənə...

- Hə, hə, bura da yaxşıdı, yaxşı... yaxşı... -İndi o üzüqoylu xalçaya sərələnməmişdi. - ...Yuska, sən qəzəbli olanda şövqə gəlirsən, güclü olursan, nə istəsən verərəm sənə... mənə nə edirsən et, amma bircə dişdəmə, nolar...

- Yoox! Diskini verməsən, lap bərk dişləyəcəyəm... Bax belə! Hə, necədi, ağrıdır?

- Oyyy, Yuska, yavaş, incidir axı...

- Vallah, sən manyaksan... o diskin xatirinəmi bu ağrılara dözsən?

- Ağrılar bəzən şirin olur, içimdə qərribə rahatlıq duyuram.

Yusif bir an nəfəsini dərib dayandı:

- Zülya, onda ... bu rahatlıq naminə gəl o diskdən vaz keç!

- Niyə durdun? Disk nədir? Lap canımı da verərəm sənə, canımın içini də,
canımın içi... canım... can...

- Sus...sus...diski ver, diski...

- Bax belə, mən sənin vəhşiliyindən zövq alıram... Qəzəbin məlhəm kimi
ruhuma şəfa verir... Ah, Yuska, Yuska...

Bir dəfə yaşayırıq

Bu işıqlı dünyada.

Üç gün, beş gün -

Ömrü veririk bada.

Tuşlayıb ümidləri

Hərəməz bir hədəfə,

Bir dəfə yaşayırıq,

Hərəməz bir dəfə...

İki-üç saat hiss olunmadan keçdi...

Saniyələrin, dəqiqələrin hökmranlığına tabe olmuş adam özünü əbədi olaraq qürbətdə hiss edir, vaxt külək kimi onun istiqamətini dəyişir. O, arzulamadığı bir aləmə düşür, bacarmadığı mənasız işlə məşğul olur, sevmədiyi məxluqla birlikdə oturub-durur. İndi Yusifin də halı buna bənzəyirdi.

Onun üçün dünya bir biçimdə, bir rəngdə idi.

Günortaya az qalırdı...Bayırda narın-narın yağış yağırdı. Elə bil, külək aramla pəncərəni döyürdü ki, payızın bu gözəl vədəsində yatağında şirin-şirin yatanları və təbəlləri oyatsın...

İçəridə – qonaq otağının döşəməsinə sərilmiş böyük xalçanın üstündə ikisi də çılpaq və hərəkətsiz uzanmışdı: birinin üzü qərbə, o birinin üzü şərqə. Birinin üzündə təbəssüm, o birinin üzündə qəm-qüssə. Biri çılğın, biri dalğın...

Züleyxa əvvəl divar saatına, sonra cırılmış alt köynəyinə baxdı, sonra ehmalca Yusifi qıdıqlayaraq dedi:

- Ey! De görüm, qəzəbin soyudu? Susursan, deyəsən, sən məndən doyubsan! Mən isə, əksinə, «acmışam», ürəyim gedir, dur ayağa, gedək birlikdə isti düşün altında yuyunaq, bilmək olmaz bəlkə orda da... Mənə bu cür ibrət dərsi keçdin? Yaxşı, dur, bir tikə çörək yeyək, sonra da sənin işindən ötrü Emanın yanına - bara gedək.

Yusif onun əllərindən tutub, fikirli-fikirli:

- Zülya... Bəsdır, mənı qabaqlama, o lənətə gəlmiş diskı verməsən...

Züleyxa işvəkarlıqla gülümsünüb soruşdu:

- Hansı diskı? Dəlisən? Məndə disk nə gəzir? Canım, əslinə qalanda, bu gün səndən aldığım kamın yanında o diskdə olanlar heç nədır... Sən indi daha mükəmməlsən!.. Getdikcə püxtələşirsən!..

- Belə çıxır ki, o gecə aramızda heç nə olmayıb...

Züleyxa susub, onu sınaııcı nəzərlərlə süzdü.

Yusif əsəblərini cilovlaya bilmirdi. Siqaret yandırdı:

- Hə, de görüm, niyə susdun?

- Yuska, əl çək məndən, olan oldu, hər halda, sənə verdiyim o diskdə gördüklərin hansısa pornoqrafik filmdən köçürülməmişdi.

Cırılmış alt köynəyini əyninə keçirib, ayağa qalxdı, özünü ciddi aparmağa çalışsa da, bacarmadı, gülümsədi:

- Bir bax, gör nə etmişən, bu vəziyyətdə yəqin lap gülünc görünürəm...

İlk maaşından mənə eynən belə bir alt köynəyi alarsan, yaxşı?

- Sənə dedim diskı ver... - Yusifin rol oynamağa daha hövsələsi qalmamışdı.

- Narahat olma, disk-misk yoxdur, – dedi. – Dayan, dayan, demək sən mənimlə o diskə görə oldun? Eh, kaş, mənimlə o diskə görə deyil, mənı xoşladığına, bədənimin gözəlliyindən zövq aldığına görə olaydın... Səni

bilmirəm, mənim üçün çox xoş oldu. Bu yağmurlu payız səhəri ömrümün ən şirin xatirəsi olacaq, amma sən nə vaxt istəsən mənimlə əlaqəni kəsib, öz «postuna» dönə bilərsən... Lap elə günü bu gün. Sağ ol, sən mənə istədiyimi verdin... Mənim çox xoşladığım mahnıda deyildiyi kimi:

Hər şey gözəldir həyatda,

Sən bu gözəlliyi anlaya, duya bilsən...

Hər şey gözəldir həyatda,

Özün bir zərrə gözəllik yarada bilsən!

Yarada bilsən

Sarsıldığını hiss edən Yusif yumruğunu düyünlədi, dişlərini qıcadı. Züleyxa bir anlıq ona min oyun qurub, öz istək-arzusuna çatmağı bacaran cin, şeytan, iblis kimi göründü. İstədi uzun, gözəl boğazından yapışıb onu boğsun.

- Demək... məni hiylə ilə tora saldın? Sən qadın yox, şeytansan... Sən...

- Unutma ki, bu gün hərbi komissarlığa gedəcəyik. Bir də sənin iş məsələni üçün rəfiqəmlə də görüşməliyik.

Təpədən dırnağa Yusifin çılpaq bədənini süzüb acıqlandı:

– Heç olmasa, ayıbını ört, əyninə şortikdən-zaddan bir şey gey, qabaq-qəşər binadan görüb-eləyən olar...

Züleyxa qapıya sarı gedib, birdən dayandı:

– İncimə, xahiş edirəm, bir də bu otaqda siqaret çəkmə, iyi pərdələrə hopur.

O bu sözləri elə rəsmi, elə soyuqqanlı dedi ki, sanki Yusiflə arasında heç bir yaxınlıq, heç bir intim əlaqə olmamışdı. Sevdii mahını bu dəfə daha ucadan oxuya-oxuya yataq otağına keçdi:

Bir dəfə yaşayırıq
Bu işıqlı dünyada.
Üç gün, beş gün -
Ömrü veririk bada.
Tuşlayıb ümidləri
Hərəməz bir hədəfə,
Bir dəfə yaşayırıq,
Hərəməz bir dəfə...
Elə sevək-sevilək ki,
Bu sevgi ömrümüzü
Nurlandırın, isitsin,
Qışda, baharda,
Al gündüzlərdə,
Zülmət gecələrdə,

Mavi axşamlarda,

Bəyaz şaxtalarda...

Hər şey gözəldir həyatda,

Hər şey gözəldir həyatda...

* * *

... Ema Yusifi oğrun-oğrun süzüb, Züleyxaya göz vurdu:

- Zulka, demə, sənin belə gözəl, eleqant tanışın da varmış, bəs bu vaxtacan bizi niyə tanış etməmişən? Boy-buxunundan, maşallah, lap manikenlərə oxşayır, – dedi və qısa ayaqları şaxələnmiş ağac kökünü xatırladan girdə masanın üzərindəki narıncı qutudan götürdüyü nazik, uzunsov siqareti damağına qoydu, sonra Yusifə baxdı:

– Demək, bu vaxta kimi heç yerdə işləməmişən?

Yusif də ona baxdı: sağ ayağının dizdən aşağı, sol qolunun dirsəkdən yuxarı hissəsinə tatuacqla gül şəkli çəkilməmişdi. Sinəsini kip örtmüş sarı koftasından irəli çıxan qabarıq döşləri, dar yupkasına taxdığı enli kəməri, dabansız ayaqqabıları onu iş qadınından çox, əhlikef, yüngül meşşana bənzədirdi.

Ema Yusifin dinmədiyini görüb, bir də soruşdu:

- Bəs, əlindən bir iş-zad gəlir?

Bir dəfə Yusifin əvəzinə Züleyxa cavab verdi:

- Emacan, o baxır sənin tələbinə, istəsən, əlindən hər iş gələr.

Züleyxa rəfiqəsinin üzünə gülümsünüb, Yusifi dümsüklədi, yəni, ay qanmaz alışqanı çıxart, qızın siqaretini yandır!..

Emanın gözü elə ilk andaca Yusifi tutmuşdu:

- İstəsə, hələlik, ya qarson, ya da barmen köməkçisi işləyər, sonrasına baxarıq, - dedi.

- Sağ ol, Ema, bilirdim ki, sözümü yerə salmayacaqsan. Bir də, ərim dənizdə olduğu günlərdə, xahiş edirm, Yuskanı evə bir az tez burax...

- Zulka, sən ki tələbə vaxtı qorxaq deyildin...

- Ema, bu təzə mənzildə - on dördüncü mərtəbədə, göyün yeddinci qatında tək qalanda xoflanıram.

- Zulka, bəs uşağın necədi? Böyüyüb? Axı, mən bilən sən sonuncu kursda hamiləydin?

- Çox axmaqlıq elədim, saxlamadım... İndi də istəyirəm, olmur. Hə, elə məndən danışacağıq? Bəs sən necə? De görüm, ərə getmisən? Sənin o vaxt sevdiyin oğlanı bu günlərdə televizorda gördüm.

- Eh, o, məşurlaşib ulduz olandan sonra ulduzumuz barışmadı, ayrıldıq...

Yusif bir kənara çəkilməmişdi. Hərdən ürəkləri söz-söhbətlə dolu olan rəfiqələrə baxır, sanki onların arasında oxşar cəhətlər tapmağa çalışırdı.

Züleyxanın laqqırtı vurmaq üçün əlinə fürsət düşmüşdü. Fasiləyə bir az qalmış, Ema ilə birlikdə barın qapısından çıxdı.

Ema onları öz maşınında hərbi komissarlığa apardı. Yusif ömründə ilk dəfə qadının sürdüyü maşında əyləşdiyinə görə narahat olur, qəribə hisslər keçirirdi...

* * *

Nəsib bu dəfə dənizdən evə şad xəbərlə döndü:

- Bir-iki həftədən sonra Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə yola düşürük.

- Nə yaxşı, - deyə Züleyxa sevindi. - Elə bizim də sənə deməyə şad xəbərimiz var. Yusifin hərbi biletini aldım. İkinci həftədir ki, gündüzlər barda çalışır, bu gün - sabah işini böyüdəcəklər. Gündəlik qazancı olacaq.

- Onda, gəlin gedib bunu bir restoranda əməlli-başdı qeyd edək...

* * *

«Ay işığı» restoranında xudmani bir guşəyə çəkilib əyləşdilər. Xörəklər süfrəyə gələndə Nəsib:

- Bu gün mən sizin ikinizə də bir sirr açacağam, – dedi. Çoxları elə düşünür ki, mən altı, yeddi ay Ərəbistan səhrasında qızmar günəşin altında işləyib yalnız yaxşı pul qazanmağa, maşın almağa gedirəm. İstəsəm, maşını kreditlə burda da ala bilərəm... Ora can atmağımın ayrı bir səbəbi var. Şirkətin rəhbərliyi bizim qrupu Kəbəyə ziyarətə aparmağı da planlaşdırıb. Mən Allahın dərgahında əllərimi açıb, - Nəsim bir an duruxdu, Yusifin yanında «Züleyxanın ana olması üçün dualar edəcəyəm» sözünü deməkdən çəkindi, - sadəcə, bir istəyimi Allahdan diləyəcəyəm... Bəlkə də bu gün mən əlimə son dəfə bədə alıram.

Züleyxa Nəsimin sözünü kəsərək:

- Sirr deyilsə, o nə diləkdir, bəlkə bizə də deyəsən, məncə, sənin arzuna burda paxıllıq edən olmaz...

- İnşallah, qayıdıb gələndən sonra deyərəm, – Nəsim söhbətin yönünü dəyişdi və Yusifə öyüd-nəsihət verdi:

- Bara hər cür adam gəlir, əxlaqsız qadınlar, narkomanlar, içki düşkünləri... Bax, əgər, yolunu azsan, özündən küs!

Züleyxa tez dilləndi:

- Arxayın ola bilərsən, mən Yuskanı rəfiqəmə tapşırırmışam. Çox zirək, həm də ayıq qızıdır, ev-eşiyi, maşını, bağı var. Patronu qoca kişidir, Antalyada

yaşayır. Emanı öz qızı kimi sevir, barın bütün işlərini ona etibar edib. Özü də subay-salix qızıdır...

- Subay-salix qızıdı? Hər subay ürəklərdə sevgi şamı yandırır. Ayıq ol, Yuska. Çalış, tələyə düşmə...

- Subay adam ürəklərdə sevgi şamı yandırsa, demək, onda, belə çıxır ki, hər evli də ürəklərdə sevgi şamı söndürür?

Züleyxanın ikibaşlı sualı, tənəli baxışları arxasında gizlənən mətləb Yusifi iyrendirdi. Ərinin dostunu hiylə ilə yatağına soxub, xəyanəti təbiətin pozulmaz qanunu adlandıran bu qadının qəlbi ona çirkaba bulaşmış daş parçasını xatırlatdı. Birdən çəçidi, ayağa qalxıb, tez bayıra çıxdı. Nəsim qədəhindəki arağı içib, onun arxasınca baxa-baxa başını buladı:

- Bax, yenə siqaret çəkməyə getdi, o zəhrimarı tərgitmək belə çətindir yəni?

Züleyxa onu məzəmmət etdi:

- Sən özün necə? Pis vərdişindən əl çəkə bilirsən?

- Hansı vərdişimi nəzərdə tutursan? Xoruldamağımı deyirsənsə...

- Özün yaxşı bilirsən nəyi nəzərdə tuturam, elə Yusif də sənənin tayındır...

- Dost dostu tən gərək, tən olmasa, gen gərək! Qısqanclıq bizim genimizdədir! Babam nənəmi qısqanıb, atam anamı, mən də arvadımı...

- Belə çıxır ki, sən özünü başqa kişilərdən aşağı hesab edirsən...

Başqalarını hər cəhətdən özündən üstün saydığına görə həmişə narahatçılıq keçirirsən. Kişilər bir şeyi bilmir ki, inamsızlıq ərini sevən qadınlar üçün təhqirdir. Yer üzündə ən etibarlı qadın belə öz qısqanc ərindən bu təhqirin intiqamını almaq üçün fürsət gözləyir...

- Belə çıxır ki, sən də fürsət gözləyirsən?..

- Söhbət məndən getmir, ümumiyyətlə deyirəm...

- Qadın kişi qısqançlığının nə olduğunu incəliyi ilə bilmir. Bunu bilmək üçün gərək ancaq kişi ola. Bəzi adamlar elə bilirlər ki, qısqançlıq dəlicəsinə sevməkdən başlayır. Bu hiss sevgi olmadan da yarana bilər. Bu, namus – ölüm-dirim məsələsidir.

Züleyxa istədi ki, Nəsibə sual versin: «Sən necə, Yusiflə aramızda olanları bilsəydin, məni öldürərdinmi?» Amma dinmədi.

Yusif qayıdıb gələndə, Nəsib sözü dəyişdi:

- Gəl, sənə nə oldu? Fikir vermə, düz deyiblər: «Çərənçi və gözəl arvad ərinə qəm-qüssə gətirər». Məndən sənə nəsihət, çalış hər ikisindən uzaq dur! Bir də, evlənməyə tələsmə...

- Tələsmək nədir? Bəlkə mən ömrüm boyu heç evlənmədim... - Yusif başını aşağı saldı.

- Niyə ki, məgər evlənmək pis şeydir? – Züleyxa maraqla soruşdu.

Yusif duruxdu:

- Evlənmək pis niyə olsun ki? Mən, sadəcə, indiki qadınlara inanmıram.

Kişiləri günaha sövq edənlər də onlardır...

Nəsib Züleyxanın üzünə baxdı:

- Gördün, Züleyxa, Yusifi qınama, bəlkə də evlənməyə tələsən kişilərin hamısı sonradan qısqanc olurlar? Amma, bu, bizim nəsildə irsidir. Sözsüz, xəstəlik kimi, çox pis şeydir. Ancaq heç kim bu qısqanclıq hissənin dəqiq tərifini verməyib, anatomiyasını aydın acıb göstərməyib. Axı, bu təkcə insanlarda deyil, həm də, bütün heyvanlarda, quşlarda, mən deyərdim, bütün canlılarda var. Bəlkə bu mövzunu şeirlə bitirək?

Qısqanclıq axtarar üzdə mənani,

Bağlanmaz ürəyin telləri ilə.

Qısqanclıq günahsız Dezdemonanı

Boğdu Otellonun əlləri ilə.

Qısqanclıq bənzəyər soyuq küləyə,

Buz tökər üstünə ismətin, arın.

Qısqanclıq zəlitək girər ürəyə –

Sorar al qanını şah damarların.

Züleyxa qəşş eləyib güldü:

- Və sən bu sözləri deyə-deyə yenə qısqanmaqdan əl çəkmirsən?!

- Yox, dedim axı, mən əl çəkirəm, o məndən əl çəkmir. Hə, sizi bilmirəm, mən bunu içirəm, dədə-babadan bizə miras qalmış qısqanclığın şərəfinə!...

Badələri toqquşdurandan sonra, əvvəlcə Nəsib, onun ardınca da Züleyxa və Yusif qalxıb birlikdə rəqs etdilər...

* * *

O gecə səhərin açılmasına hələ xeyli qalmış Züleyxa yuxudan ayıldı, yerinin içində dirsəklənərək, barmağı ilə Nəsibin qaşlarını ehmal-ehmal sığalladı, əyilib burnunun ucundan öpdü, əlini yorğanın altına salıb, sinəsini, sonra qarnını sığalladı, əlini asta-asta aşağılara apardı. Nəsib gözünü açıb, yuxulu-yuxulu ona baxdı. Züleyxa əyilib dodaqlarını onun dodaqlarına söykədi, sonra pıçıltı ilə dedi:

– Biz Ərəbistan səh-raq-sın-da-yıq... Altı ay bir-birimizin həsrətinə necə dözəcəyik?.. Sən gedənəcən gərək gecələr yatmayaq, qarşıdakı tənhalığın, boşluğun yerini dolduraq.

Züleyxa Nəsibin dodaqlarından ehtirasla öpməyə başladı.

Nəsib gözlənilmədən qalxıb onu qucaqladı:

– Düz deyirsən, ayrılıq ərəfəsində bu qədər içməməliydik, – dedi.

O, Züleyxanın arzusunu yerinə yetirəndən sonra ondan aralanmaq istədi,

Züleyxa onu qucaqlayaraq:

- Getmə, ən dadlı, şirin dəqiqələrimi yarımçıq qoyma, qucağında qalmaq, uyumaq istəyirəm, başa düşdün?..

Nəsib «başə düşdüm» demək əvəzinə, könülsüz də olsa, Züleyxanı bərk-bərk qucaqladı, öz-özünə «Bu ehtirasla bu altı ayı necə dözəcəm?» deyərək narahat oldu.

Züleyxa üşüyürmüş kimi onun qucağına sığındı və uşaq kimi pıçıldadı:

- Hər üçümüz əməlli-başlı hallanmışdıq.

O gecə ilə bağlı Züleyxanın uydurduğu şeylər, nədənsə, Nəsibə xoş təsir bağışlayırdı. Ən maraqlısı bu idi ki, Züleyxa o unudulmaz gecəni məhz özünəməxsus tərzdə təsvir edirdi. Sanki uzaq Ərəbistan səhrasında Nəsib məhz o gecəni həsrətlə xatırlayacaqdı. Buna əmin idi. Guya, yataq otağındakı taxt alındığı gündən bəri ilk dəfə imiş ki, o gecə səhərəcən cırıldayıbmış. Guya, Züleyxa, arada deyirmiş ki, Nəsibim, bəsdir, dostundan ayıbdır, eşidər... Nəsib də deyirmiş ki, yox, canım, o məndən çox içib, lap daş kimi yatıb. Züleyxa da deyirmiş ki, dayan, bir qulaq as, bu, Yuskanın ayaq səsləridi, deyəsən, dəhlizdə gəzişir, yəqin bizi pusur. Nəsib də, guya, qayıdıb deyirmiş ki, bu, küləyin

səsidir, binanın damını yellədir, mənim dostum qız kimi utancaqdı, heç vaxt belə hərəkət etməz! Amma Züleyxa yenə narahat olub həyəcan keçirib, «Mən Yusubu ayağının səsindən tanıyıram», - deyib. Axırda Nəsib etiraz etməyib: «Bəlkə də düz deyirsən, bəlkə də o heç bizi pısmur, özünü pis hiss edir, ürəyi bulanır, bəlkə siqaret çəkmək istəyir?».

Nəsib bu əhvalatları eşidəndə Züleyxaya baxa-baxa gözlərini döydü, çiyinlərini çəkdi və soruşdu:

- Qəribədi, yəni mən bu qədər sərxoş olmuşdum?

- Hər şey əla idi, düzünü de, Nəsibim, sən, doğurdan da, içkini tərgidəcəksən?

- Hə, axı, Allahdan övlad diləmək üçün mən əvvəlcə içkini tərgitməli, tövbə etməli və təmiz nəfəslə, pak qəlblə o müqəddəs yerə getməliyəm. Həm də, oranı ziyarət edənlərə hacı deyirlər. Bir də ki, mən, özün yaxşı bilirsən, içkiyə o qədər də aludə deyiləm.

- Heyif, çox içəndə başqa cür olursan yataqda... Bu gün ilk dəfə yaxınlıq etdiyimiz gecəni xatırladım. Yadındadırmı o gün? Dedim ki, gəl toy gecəsini gözləyək, sən isə, razılaşmadın, dedin biz hansı zəmanədə yaşayırıq? Və mən təslim oldum...

Nəsib xəyala daldı; o, nadir hallarda, özü də lap az içirdi. Amma həmin gecə, nədənsə, bərk sərxoş olmuşdu və bunu heç vaxt da danmırdı. İlk dəfə

yaxınlıq etmələrinə isə daha çox Züleyxanın can atdığıni yaxşı xatırlayırdı. Əgər Nəsib təcrübəsiz olmasaydı, elə o gecə Züleyxa ilə birdəfəlik qurtara bilərdi. Çünki Züleyxa çulu suya verəndən sonra çox abırlı-həyalı, ismətli qız roluna girmişdi, özü də əməlli-başlı: «Gərək biz toy gecəsini gözləyəydik» - deyə vay-şivən qoparmışdı, yalandan ağlayanda anası Toppuş Əntiqə qapını açıb içəri girmişdi: «Daha toy gününü təxirə salmaq olmaz!» - deyib hökmünü vermişdi. Nəsib də elə o vaxtdan içkiyə nifrət etmişdi.

Nəsibi o uzaq, dumanlı xəyalların qoynundan Züleyxanın səsi ayırdı:

- Mənim üçün çox darıxacaqsan. Bu gecəmizi yada salanda, burnunun ucu göynəyəcək. Yəqin ki, orda - səhranın ortasında heç qadın-zad olmayacaq...

- Qadın! - deyə Nəsibin köksündən ah qopdu. Xəyalındakı duman çəkildi, düşüncələri duruldu: uzaqlarda, lap uzaqlarda sürünən bir kölgə ilğım kimi görünüb yox oldu. «Bu qadın hər dəfə sərhəd məntəqəsini keçəndə, şorgöz gömrükçülər bayram edirlər». Bunu deyən adam hardan biləydi ki, o qadın Nəsibin qaynanasıdır, duldur, gözəgəlimlidir, var-dövlət yığmaq üçün min oyundan çıxır...

Toydan bir ay keçər-keçməz bir gün Toppuş Əntiqəni xaricdən gələndə narkotik maddə ilə yaxaladılar. Həbs etməsələr də, olub-qalanını əlindən aldılar. Amma nə olsun? O bundan bir nəticə çıxartmadı.

- Məncə, səfər qabağı sən anamla görüşsən, yaxşı olar! – Züleyxa onu sınaııcı nəzərlərlə süzdü.

* * *

... Nəşib Ərəbistana yola düşəndən bir ay sonra, Züleyxa evdə ad gününü keçirməyə hazırlıq görürdü.

Yusiflə Ema axşamüstü hədiyyə üçün şəhərin mərkəzi küçələrini xeyli gəzdilər. Axırda Ema iki hədiyyə seçdi, birini öz adından, digərini də Yusifin.

Ema «Madonna körpə uşaq» portretini seçəndə, qeyri-ixtiyari dedi:

– Məncə, bu, Züleyxanın xoşuna gələcək!

... Axşam saat on birə qalmış Nəşib Əl-Riyaddan Züleyxaya zəng etdi. Onların telefon söhbətindən sonra Ema badələrə şampan şərabı süzdü, sağlıq dedi və Yusifi rəqsə dəvət etdi. Bir xeyli oynadılar. Sonra Yusif Züleyxaya yaxınlaşdı.

- Ona olmaz! – deyə Ema Yusifi rəqs edə-edə kənara çəkdi.

- Niyə? – Yusif maraqla soruşdu.

- Ona görə ki, hamilədir, atılıb-düşməyə qorxur...

- Hamilə? Sən nə danışırsan? – Yusif eşitdiyi xəbərdən çaşbaş qaldı. –

Doğru sözüdü?

- Mən elə bildim ki, bayaq o hədiyyəni alanda sən hər şeyi başa düşdün.

Yusub birdən onu qucaqlayıb, ayağını yerdən üzdü, sonra fırladıb yerə qoydu və üzündən öpdü:

- Bu xəbərə görə içərlər! – dedi...

Yusif qədəhlərə araq tökdü. Züleyxa ayağa qalxıb, Emanı tərs-tərs süzdü, deyəsən, öyüməyi gəldi; əvvəl vanna otağına, sonra da yataq otağına keçdi.

Yusif qədəhini başına çəkib, Züleyxanın hərəkətindən az da olsa, pərt olan Emanı bu dəfə dodaqlarından öpdü, qız da tamarzı kimi ona sarıldı:

- Ooo, sən nə şirin öpüşürsən! – dedi.

Yusif i çdiyi araqdan çox eşitdiyi xəbər sərməst etmişdi.

Emaya:

- Gözlə, Züleyxaya dəyib gəlirəm, - deyib otaqdan çıxdı.

... Züleyxa güzgünün qabağında dayanıb, əllərini qarnının üstünə qoymuşdu. Yusif otağa girən kimi tələsik soruşdu:

- Nəsiblə uşaq barədə danışırıdın?

Züleyxa güzgüdə - arxa tərəfdə üz-gözündən sevinc yağan Yusifi aydın görürdü.

- Əslində, Ema bu xəbəri sənə deməkdə bir az tələsdi. Sabah Nəsim Məkkəyə yola düşəcək, düşündüm ki, ordan zəng edəndə desəm, daha yaxşı olar! Nə isə... Sən Emanın yanına dön, mən özüm qəsdən sizi tək qoydum.

Bilirsən, dünən ona zəng elədim, ad günümə çağırdım, sözarası səni soruşdu, dedi Yuska yaxşı oğlandır, amma adama yovuşmur. İşdə də heç kimlə qaynayıb-qarıxmır. Yuska, başa düş, mənə, aramızda olanları Ema hər ikimizə unutmura bilər... Gec-tez, onsuz da, sən özgəsinin olacaqsan. Sənin gələcəyin hələ qabaqdadır. Hər şey bəlkə bu gecədən asılıdır? Sevgi şairlərinin uydurduqları şeirlər boş xülyadır, onun gur yanan ocaq kimi vur-tut bircə dəfə atəşi olur, bircə dəfə, sonra ömrü boyu adam bu ocağın közərtisi, sonra da külü ilə əlləşir.

- ...

Züleyxa sobaya yaxınlaşdı. Ordan kağıza bükülü nəşə çıxarıb Yusifə uzatdı:

- Demişdim bunu sənə əlverişli gecələrin birində verəcəyəm... Həmin gecədir. İstəmirəm ki, rəfiqəm hər dəfə mənə sənə adamayovuşmaz, vecəgəlməz olduğunu deyib rişxənd eləsin!

Züleyxa danışdıqca, elə bil, Yusif hipnoz olurdu - indi onun hər bir buyruğunu gözüyumulu yerinə yetirməyə müntəzir idi.

Yusif Züleyxanın əlindəkini alıb, kefli-kefli gülümsündü və sevincək dilləndi:

- Hə, yadıma düşdü, bunu məhəlləmizin uşaqları gedib sənə anandan almışdı. Lazım olsa, yenə alarsan mənçün, anon demişkən, ağəz?

Sənin bir anon var, çesni slova,
Boynu yoğun, kellesi zararova,
Görən deyir, o arvada karova,
Südü içən, söyləyir ki, bravo!..

- Yaxşı, yaxşı, bəsdir görüm, boş-boş çərənləmə! Sən də Nəsib kimi anama şəbədə qoşmaqdan həzz alırsan...

- Niyə hirslənirsən? Bunu mən demirəm ki? Məhəllə uşaqları meyxana qoşublar anana...

Züleyxa qapıya sarı boylandı, Emanın onun səsini eşidəcəyindən narahat olub yavaşdan:

- Məhlə uşaqları qələt eləyir, - dedi. – Onların tökdüyünü yığışdırmaq sənə qalıb? Əvvəllər Nəsib də, sən də anama xala deyərdiniz, indi nə oldu, məhlə uşaqları kimi «Ruskaya korova» deyirsiniz? Ayıb deyil? Qulağını aç, yaxşı eşit, anam belə şeylər satmır daha, tövbə edib, sən də zibili burada çəkmə, ürəyim bulanır, balkona çıx, ya da mətbəxə keç, qapını da bərk bağla, iyi otaqlara dolmasın!..

- Hər şeyi unutmaq, yaddaşından silib atmaq istəyirəm... Görünür, mən zəif xarakterli adamam. Öz-özümü aldadıram...

Birdən Yusifin gözləri sobanın üstündəki balaca əl kamerasına sataşdı. İlan görmüş adam kimi diksindi. Onun bu hərəkəti Züleyxanın nəzərindən yayınmadı. Ani olaraq, hər ikisi üç ay bundan əvvəlki həmin gecəni xatırladı...

Züleyxa kameranı götürüb:

- Al, qoy bu məndən sənə hədiyyə olsun, –dedi. - Hə, gedim Emanı dilə tutum ki, gecəni bizdə qalsın...

- Zülya, sən bu gecə nə yaman xeyirxah və səxavətli olmusan?

- Bəlkə, üzünü görmədiyim atama çəkmişəm. Amma bu gecənin gözəlliyi və özünəməxsusluğu səhərəcən oyaq qalan adamlara aiddir, mənə başımı atıb yatacağam.

* * *

Səhər...

Züleyxa Emanın boyun-boğazındakı qırmızı ləkələri görəndə rəfiqəsinə ehmalca dedi:

- Hə, de görüm, bizim eleqant oğlan xoşuna gəldi?

- Boje moy, mən bu vəziyyətdə işə necə gedəcəyəm?!

- Boğazlı koftalarımından birini geyinərsən.

- O görməmişin, tamarzının əlindən gecənin bir aləmi canımı güclə qurtarıb sənə yatağına gəldim. Zülka, öz aramızdı, sən mənim dediklərimin

üstünə beşini də qoyub ona necə çatdırmısan, yaman qəzəblənib. Məni öp-
öpə acıqla elə hey soruşurdu ki, Em, mənəm adamayovuşmaz? Em, mənəm
vecəgəlməz? Bax, mən səndən daha utanıb-eləmirəm...

Emə birdən susdu və nə fikirləşdisə, başını bulayıb, dərindən köks ötürdü:

- Allah, günahımızdan keçsin!

- Emə, bəlkə ona ərə gedəsən?

- Nə danışırısan? O, məndən çox uşaqdır. Amma...

- Amma gördün ki, uşaq deyil...

İkisi də ucadan şaqqanaq çəkib güləndə, Yusif yuxudan oyandı. «Bunlar
cavan qız kimi romantikanı xoşlayırlar» - deyə düşündü. Emə ilə gecə aralarında
olanları xatırlayıb şirin-şirin xəyala daldı.

Bir azdan qonaq otağını xoş ətir qoxusu bürüdü.

Yusif Eməni görəndə soruşdu:

- Deyəsən, işə gecikmişik?

Yusiflə keçirdiyi gecə Eməni özgə bir qadına çevirmişdi, sanki aradan bir
yox, min bir gecə keçmişdi...

Əzgin və həlim səslə:

- Bu gün ikimiz də izinliyik, - dedi. – Züleyxaya təmiz dəniz havası
lazımdı. Bilgəhə gedəcəyik...

Sonra Züleyxa da xalatının yaxasını düymələyə-düymələyə qapıda göründü:

- Deyirəm, gələn şənbə də birlikdə Türkana gedərik. Orda mənim balaca bağ evim var...

Züleyxanın, guya, heç nədən xəbəri yox idi, dodağına gülüş qondu:

- Ey, burada nə pıçıldaşırsınız? Gül kimi gecəni əlinizdən almışdılar? – dedi. - Durun gedək mətbəxə, mən acından ölürəm.

Sonra dodaqlarını büzüb, masanın üstündə gecədən qalmış xörəklərə baxdı və dedi:

- Ema, məni bağışla, bunları Yusiflə sən yığışdıracaqsan...

* * *

... Ema ilə yaşadığı sevgi macərəsi Züleyxa ilə işlədiyi günahı zərrə qədər də olsa unutmura bilmirdi. Təklidə bəzən saatlarla bu barədə düşünürdü. Ema onun bu halını görüb narahat olurdu:

- Bəlkə gördüyün iş ürəyincə deyil?

- Yox, siz nə danışırsız, bu iş mənim ürəyimə çox yatır.

- Mənə niyə sən demirsən? Bəlkə xoşuna gəlmirəm?

- Xoşuma gəlibsən... çox gəlibsən...

- Bəs, onda niyə belə qəmgin sən? Tez-tez özünə qapılırsan, elə bil, ətrafındakıları görmürsən, səni narahat edən bir şey varsa, mənə söylə, çəkinmə!

- Hə, söyləyəyəm, söyləyəyəm...

Sonra Yusif başını Emanın çiyinə qoyub uzun müddət susduqdan sonra demişdi:

– Söyləyəyəm, amma sonra...

Hərdən ona elə gəlirdi ki, içində daşdığı sirr böyüyüb şişir. İşdən sonra xəlvətə çəkilib sərxoş olanacan içirdi.

Bir dəfə Ema demişdi:

- Bu zəhrimardan uzaq dursan yaxşı olar! İstəyəyəm birlikdə Türkiyəyə gedək, orda çalışdığımız sahə üzrə xüsusi bilik alıb, təcrübəmizi artıraraq...

Bu gözlənilməz təklif Yusifin ürəyindən olmuşdu. Nəsim gələndən sonra gözüne görünməmək üçün birdəfəlik baş götürüb uzaqlara getmək, orda qərar tutmaq fikrinə düşmüşdü: «Hə, bu yaxşı oldu, bəlkə orada hər şeyi unudaram...».

... Amma sən saydığını say, gör fələk nə sayır, deyiblər.

* * *

... Barda işlədiyi gündən bəri Yusif ilk dəfə idi ki, gecə növbəsində işə çıxırdı. Ema demişdi ki, gecələr gündüzdəkindən çox adam olur. Amma, nədənsə, adam az idi.

Müğənni qızla oğlan duet oxuyurdular:

Bu nə bələdi düşmüşük, Allah,

Biz nökrək, kədər isə şah.

Bizləri çaşdırdı cavanlıq,

İndi hər ikimiz çəkirik ah...

Əvvəllər erotik şəkillər çəkən fotoqraf kişi indi qulağına sırğa taxıb stilist olmuşdu, boğazından sallanan qalın, yöndəmsiz zəncir lap it xaltasına bənzəyirdi. O, son dərəcə şıx geyinmiş qısa saçlı qızla əyləşib pivə içə-içə hərdən barın divarlarındakı şəkillərə sənətkar gözü ilə baxırdı. Gənc qız xumarlana-xumarlana hündürdən danışdı:

- Müəllim, axı, sən o gün mühazirə söyləyəndə Nitschedən sitat çəkib dedin ki, əsil kişi təbiətən uşaqdır və guya, o uşaq həmişə oynamaq, əylənmək istəyir. Belə çıxır ki, mən sənin oyuncağınam, hə?

- Toma, yavaş danış, ayıbdır. Heç olmasa, mənə müəllim demə!

- Onda, mən oyuncaqdan da pis bir şeyəm, hə? Sənə görə hamiləliyimi ata-anamdan gizlətmək üçün mən aylarla siçovul kimi bu zirzəmilərdə sürünməliyəm? Sənin o Nitschen qadın üçün kişi yox, kişi üçün qadın uşaq doğmaqdan ötrü bir vasitədir, alətdir. İndi elm o qədər inkişaf edib ki, qadın kişisiz də uşaq doğa bilər...

- Sakit ol, əzizim, həyəcanlanma, sənin hamilə olduğunu biləndə «Faustdan» «İki can yaşayır mənim köksümdə» misrası yadıma düşdü, sən də mənə əzizsən, bətnindəki körpə də... Qıyma ona...

Yaşı qırxı haqlamış saqqallı kişi cavan qızın əllərini tutub yaltaqcasına gülümsündü:

– Mən, axı, dedim, on ildir ki, evliyəm, arvadımın uşağı olmur...

- Sənə nə var, eh? Xoşbəxtsən, vallah, əgər doğmaq işini Allah kişiyə həvalə etsəydi, bu qədər başımı ağrıtmazdım. Dedim ki, mən uşaq-muşaq is-tə-mi-rəm.

Qız ayağa qalxıb qadınlar tualetinə getdi, qayıdanda dili söz tutmurdu:

- Heç, məəə... ndən də a....na olar? Mənə sən pulun da lazım deyil, ondan nee... cə qurtu... la... cağımı bilirəm. Sən isə, dəyyusun birisən, müəllim, bilə-bilə qarnımdakı uşaq səndən deyil, hələ də saxlamağımı təkid edirsən... Lənət olsun posmodern dünyaya! Heç sən bilirsən o uşaq kimdəndir? Bəlkə bu uşaq SPİD-ə yoluxmuş bir zəncidəndir, ya da cumuqgöz vərəm xəstəsinə bənzəyən yaponndan? Sənin arvadın postmodern qarqara, cumuqgöz uşağı övladlığa götürməyə razı olar?

Saqqallı kişi ipə-sapa yatmayan qıza baxıb, gözlərini döyürdü. Qızın isə getdikcə dili açılır, daha kəkələmirdi:

- Hə, susursan, mənim əziz sosialogiya müəllimim, qloballaşan dünyanın qlobal dərdləri, sosial bəlaları da günbəgün artır, tutalım, mən bədbəxt sənə qulaq asdım, özgəsindən qazandığım bu uşağı verdim sənə, böyütdün, yağ, bal içində boya-başa çatdırdın, bir gün saymazyana yanımdan ötən o gəncə, tanımaza-bilməzə aşıq olsam necə? Ya da sənin ərköyün böyütdüyün o gənc mənim qismətim olsa...

Birdən Yusifin əti ürپəşdi, əlindəki dolu pivə parçı yerə düşüb çilıkləndi. Qız da, saqqallı kişi də diksindi:

- Ey, manyaksan, nəsən, bir az yavaş ol! - deyə qız çığırdı.

- Sən niyə qulaqlarını şəkləyib bizi dinləyirsən? - Saqqallı kişi ayağa qalxıb ona yaxınlaşdı.

Yusifin sir-sifəti həyəcandan pörtüb qızarmışdı. Ema gəlib çıxmasaydı, yəqin ki, dava-dalaş olacaqdı...

O gün Yusif özünü pis hiss elədi, əli işdən-gücdən soyudu. Bütün günü Züleyxanı, bir də onun dünyaya gətirəcəyi uşağı düşündü: «Nə vaxt istəsən, mənimlə əlaqəni kəsib, öz «postuna» dönə bilərsən». Züleyxanın dediyi bu sözlər yadına düşəndə, əti ürپəşirdi. Züleyxa ailə həyatını qəfəsə, həbsxanaya, Yusifi də həbsxana nəzarətçisinə bənzədirdi. Bəs, görəsən, axırıncı dəfə «Çox sağ ol, sən mənə istədiyimi verdin!» - deyəndə, o nəyi nəzərdə tutmuşdu? Bəlkə uşaq Nəsibdən yox, elə ondandır?

Yusifü dærd götürdü, hədəfinə yan alan ox kimi evə cumdu.

Züleyxa onu qəzəbli grn kimi dedi:

- Mənə sbilshmk olmaz, zn l al. Sənin əhval-ruhiyyn mn də keçə bilər, gərginlik yaratma, sakitl, sonra szn de...

Yusif Züleyxanın tərs damarının tutacağından ehtiyat edərək, zn l almağa çalışdı, hirsini boğaraq, zahirən sakit baxışlarını onun qarnına zillyrk, sakitcə dedi:

– Onu rədd eləmək lazımdır.

Züleyxa zn o yerə qoymadan tccbl:

– Başa dmdim? Bu nə süzdü?

Yusif təmkinlə dedi:

– Zlya, sən adam ağzını amamı ürəyindəkiləri oxuyursan. Dediylim odur ki, uağı rədd eləmək lazımdır.

- Sən uağın vkilisn, yoxsa atası? Bəlkə mənim xəbərim olmadan Nəsib sənə sifariş göndərib, bu işi sənə həvalə edib?..

- Məni niyə azdırırsan, Zlya?.. Mən deyni elsn, ikimiz də arxayın olarıq. Axı, zn demişdin...

- Ay axmaq, indiyəcən anlamamısan ki, hərdən sni crnadıb, sbildirmkdn ləzzət alıram? Sən bu qdrmi keysn? Bu fikir hardan ağlına gəlib? Bir dn n deyirsən, bəs, Nəsiblə nişanlı olarkən abort etdirdiyim o

uşaq kimdən idi? Bəs aylarla müalicə... filan. İndi başqa zəmanədir, uşaq doğmaq üçün kişidən çox pul gərək olur.

- Yalan deyirsən. Sən məndən alət kimi istifadə etdin. Yazıq Nəsib də elə bilir ki, Allah onun dualarını eşidib, övlad verib. Amma sən... son bir-iki ayda bədəninin göy yerlərini görməsin deyə ondan uzaq gəzib dolanırdın. «Mən səndən istədiyimi aldım» - deyəndə, bunu nəzərdə tuturmuşsan. Sən oğrusan, haramzadasan... Sən...

- Hə, tutaq ki, sən deyəndir, uşaq səndəndir, bunu dostuna açıb deməyə cürətin çatacaqmı? Bəs sən dünyaya necə gəlibsən? Heç bilirsən haramzada kimə deyirlər? Anan səni də bic doğub. Mən də sənənin sevimli ananın yolunu getdim, ərimin dostunu qoynuma aldım... Amma ananın günahı ailəsini dağıtdı, faciəyə döndü... Mənimlə günahım səndən uşaq tutub, öz ailəmi qorumaq olub. Yoxsa, uşaq üçün burnunun ucu göynəyən Nəsib gec-tez məni boşayıb, başqası ilə ailə quracaqdı, ya da elə ömrümüz boyu it-pişik kimi dolanacaqdıq. Qısqanc olsa da, taleyimə, mənim rastıma o cür ər çıxdığına görə Allahdan razıyam.

Yusif qulaqlarını tutub qapıya yaxınlaşdı.

Züleyxa:

- Hara gedirsən? – dedi. - Məni bu vəziyyətdə tək qoyub getməyə haqqın yoxdu.

- Səni öldürməyə də haqqım var...

Züleyxa Yusifin qəzəbli baxışlarından qorxub bir addım geri çəkildi...

* * *

Züleyxanın dediyi «bic» sözünü Yusifin dilindən eşidəndə, Göyçək arvad əsib-coşdu: «Qəhbənin qarnından çıxan, qəhbə olar» - deyib, çaşqınlıq içində telefona cumdu. Yusif ağılı kəsəndən ilk dəfə idi ki, anasının ağzından nalayiq söz eşidirdi, özü də kimin haqqında, can sirdaşının.

Telefon cavab vermədi, dəstəyi yerinə qoydu, çantasından cib telefonunu çıxatdı:

- Yəqin Yoppuş Əntiqə, başı batmış, qızıgilə gedib, ev telefonu cavab vermir, mobil telefonu da əhatə dairəsindən kənardadır, hə, axı, o gün mənə deyirdi gözümüz aydın, ay Göyçək bacı, tezliklə biz də nəvə sahibi olacağıq...

Yusif ara vermədən siqaret sümürürdü, hərdən də acıqlı-acıqlı anasına baxırdı...

Anası dedi:

- Sən evdən çıxandan sonra yəqin Züleyxa anasına zəng edib, axı, hamilə qadın gecənin bu vaxtı evdə necə tək qala bilər? Bilirsən, ay oğul, bu dünyada hərənin bir sirri var, bəzən o sirri heç kimdən gizlətmək olmur... Bir manata möhtac olduğum günlərdə Allah Toppuş Əntiqəni xilaskar kimi rastıma çıxartdı.

Bir-birimizə ürək qızdırdıq, başımıza gələnləri də bir-birimizə danışdıq. Toppuş Əntiqə Züleyxaya hamilə olanda, ərini qonşuluqda yaşayan bir dul qadınla yataqda tutur. Tərsliyə düşür, boşanır, sonra o boşandığı başıbatmışın acığına bir müddət qonşuluqdakı damarıboş kişilərlə oturub durur. Üzü üzlər görmüş bu arvadı gec tanıdım... Biz bura köçüb gələndə sən dünyaya təzə göz açmışdın. Toppuş Əntiqə kömək etdi, səni körpələr evinə düzəltdim... Eh, Toppuş Əntiqədən min il də danışsam, qurtarmaz... Bir dəfə... Bir dəfə biz xaricdə olanda bir tacirin evində gecələdik. O tacirin iki arvadı ola-ola, Toppuş Əntiqə ilə yaxınlıq eləmək istədi, onunla üç günlük siğə kəsdirdi...

* * *

Bu əhvalat on beş il bundan əvvəl olmuşdu. Toppuş Əntiqənin o tacirlə qonşu otaqda kef çəkdiyi o gecədə Göyçək arvadın gözlərinə yuxu getməmişdi, odur ki, hər şey yadında yaxşı qalmışdı. O, həmin gecə əllərini sinəsində çarpazlayıb, pəncərədən yaxasına ulduzlar dağılmış göyə baxmışdı. Ay da sanki günahkar yolçu kimi qıvrım saçlı buludların qoynunda gizlənmişdi. Gecə yarı göy üzünün buludsuz mavi yerində ulduz uçuşunu seyr edəndə, Göyçək arvadın qulağına qonşu otaqdan ötəri sevginin şirin vüsalından doymuş tanış səslər gəlmişdi:

- Rəfiqən istəsə, onu da birinə siğə edərik, darıxmaz...

- Razi olmaz... Cavanlığında bir dəfə özgə kişi ilə olub, indiyəcən əzabını çəkir yazıq...

Tənhalığı birdən-birə o gecə ürəyini sıxmışdı...

Toppuş Əntiqə öz rəfiqəsinə and vermişdi ki, o tacirlə olan əlaqəsini heç kimə danışmasın. Göyçək arvad da söz verib, and içmişdi ki, bacıcan, sənəin hər sirrin mənimlə qəbir evinə gedəcəkdir...

Tale bu iki qadının həyatı ilə hələ gənc yaşlarında ikən amansız oyun oynamışdı, onları arzulamadıqları günaha sövq etmişdi. Analıq borcu, yaşamaq və yaşatmaq hissi onları etdikləri günah barədə susmağa vadar etmişdi. Göyçək arvad gəncliyində pozğun həyat tərzi keçirən qadınlara həmişə nifrət etmişdi. Amma bir gün hamamlanıb güzgü qabağında mərmər kimi ağ sinəsinə baxarkən öz-özünə valeh olmuşdu, ehtirasla alışıb yanan bədənini bir yad kişinin ixtiyarına vermişdi. Sən demə, o üçcə dəqiqəlik həzz ömrü boyu ona vicdan əzabı verəcəkmış. Həmişə evə gec gəlməyə vərmiş edən əri o gecə, necə olmuşdusa, evə tez gəlmişdi və arvadını oynaşla görmüşdü. O, yad kişinin kürəyinə sapladığı bıçaqla Göyçək arvadı da vurmaq istəyəndə, elə bil, gözəgörünməz bir qüvvə tiyəindən qan axan bıçağı havada tutub saxlamışdı. Göyçək arvad isə can verməkdə olan oynaşının altından çıxıb, üstü qanlı-qanlı qonşuya qaçmışdı.

... Polislər qolunu qandallayanda, əri bağıra-bağıra demişdi: «Qancıq, səni, harda olsan, tapıb öldürəcəyəm!.. And olsun babamın oxuduğu müqəddəs Qurana!».

O vaxt Göyçək arvad yaşadığı yeri iki-üç dəfə dəyişmişdi. Yusifə hamilə olduğunu biləndə isə artıq gec idi. Qarnı yavaş-yavaş burnuna qalxırdı. Ərinin son bağırtısı tez-tez qulaqlarında əks-səda verirdi. Səksəkə içində yatıb-dururdu. O, bu əhvalatı təkcə Toppuş Əntiqəyə, özü də təzə-təzə tanış olduğu vaxtlarda danışmışdı. Toppuş Əntiqə də Qurana əl basmış, duz çörəyə and içmiş, «Bu sirri özümlə qəbirə aparacağam» demişdi. İndi Züleyxanın həmin sirri açıb Yusifə deməsi Göyçək arvada yer eləmişdi, düşünürdü ki, atalar hədə yerə kürklərini günə yandırmayıblar, görüb-götürdüklərini ibrətamiz məsələ döndəriblər: «Sirrini dostuna demə, dostunun da bir dostu var». İlahi, bizim etdiyimiz günahların əziyyətini, axı, niyə uşaqlarımız çəkir?

İndi daha o, ölməkdən qorxmurdu. Ürəyini boşaldandan sonra oğlunun gözünün içinə dik baxırdı. Keçmişin ən acı xatirəsini danışanda belə, analar öz müqəddəsliyini itirmirlər.

Yusif anasının keçmişindən xəbərsiz idi. Onun bu etirafı üzünə tərs sille kimi dəysə də, içində bir yüngüllük duydu. Amma ürəyi qəribə bir şey istədi: «Kaş ayın, ilin tarixini unudaydım, hansı əsrdə, hansı ölkədə yaşadığımı bilməyəydim».

Yusub səssiz-səmirsiz çıxıb getdi...

* * *

Aradan bir ay keçdi.

Təbiət bakirəlik donunu geyinmişdi. Hər tərəf – küçələr, səkilər, xiyabanlar bəmbəyaz qarın altında qalmışdı. Buzla örtülmüş yollarda yalnız tək-tək təkəri zəncirli maşınlar gözə dəyirdi. Ağacların budaqlarından, novalçalardan sırsıralar sallanırdı. Şəhərə neçə qərinə idi ki, belə qar yağmırdı. Dənizdən sərt şimal küləyi əsirdi. Qara dalğalar qarla örtülmüş sahilə can atırdı. Məktəblər işləmirdi - qışa hazırlıq görənlərin ağ yalanı üzə çıxmışdı. Axşamüstü havalar çox soyuq keçirdi.

Gözləri çuxura düşmüş Yusif Emanın evinin pəncərəsinə sarı boylandı. Onun qara qıvrım saçlarını qar ağartmışdı. Üzünü neçə gün idi ki, qırxmırdı. Bu gün ikinci dəfə ürəyindən doyunca yemək, isti vannada uzanıb xəyala dalmaq, sonra yumşaq divanda dirsəklənib, çay içə-içə televizora baxmaq keçmişdi. Çəkdiyi ucuz siqaretdən də bir-iki dənə qalmışdı. Anasından da, Züleyxadan da küsmüşdü. Emanın qapısını döyməyə isə xəcalət çəkirdi.

Birdən qapı öz-özünə açıldı – Ema göründü...

Bu dünyada insan şüurunu təkçə şərab, gözəl qadın, ya da narkotik vasitələr dumanlandırmır ki... Ən böhranlı günlərinə insan dumanda yolunu

azmış tənha qayığa bənzəyir. Yusifin «bəxti» gətirmişdi; yan aldığı qəm sahilində gözlədiyindən də nəhəng qayıqlara rast gəlmişdi. Okeanların, dənizlərin fırtınasına tab gətirən qayıqları bəzən kiçik göllərin dalğası aşırır. Doğma oğlunun villasında özünə yer tapmayan ata... anasının oynaşını baltalayıb polisdən yayınan oğul... ağır cinayətlərdən doğan bənzərsiz situasiyalar... Mürəkkəb, dibi görünməyən insan xarakterinin dərinliklərindən nələri çalxalayıb üzə çıxarmadı zaman...

Bir vaxtlar, bir vaxtlar deyəndə ki, yaxın keçmişdə cavanlar məhəllələrinin təəssübünü çəkərdilər...

Dünya - içində böyük çirkablar daşıyan gəmidir, biz də onun sərnişinləri...

Dünyanı lilləndirən qarışıq nigahlardan doğulan bicbala uşaqlardır. Hələ süni mayalanma yolu ilə dünyaya övlad gətirən valideynlərin hansı təhlükələrlə rastlaşacağını bir Allah bilir. Emberional övladlıq haqqında bir rus filmi göstərilirdi. Öz bətnində doqquz ay daşdığı uşağı ehtiyac üzündən varlı bir ailəyə satan Marta adlı gözəl bir qadın iyirmi ildən sonra satdığı həmin oğlu tərəfindən təcavüzə məruz qalır. Dünyada hər şeyi olan iyirmi yaşlı həmin cavan emberional övladlığa götürüldüyünü biləndə intihar edir. Vijdan əzabı çəkən Marta isə bu üsulla daha iki qız uşağı dünyaya gətirmişdi. Kim bilir, özünü

intihar etməsəydi, bəlkə eyni şəhərdə yaşayıb tanımadığı anasına təcavüz etmək istəyən o gənc öz bacısı ilə ailə quracaqdı?

* * *

... Emanın qar kimi dümağ maşınından enib, tərtemiz mənzilinə qədəm basanda, Yusif kirlənmiş üst-başına baxıb düşündü: «Demək bütün təzə günahlar keçmiş günahlardan qidalanır. Mən anamın bətnindən doğulan, Züleyxanın bətninə düşən təzə günaham...».

Ema əyləşmək üçün ona yer göstərdi. Televizoru yandırdı. Bayaqdan bəri bir kəlmə də danışmamışdılar. Ema dinməzəcə mətbəxə keçdi, oradan qab-qacaq səsi gəldi, sonra vanna otağından su şırıltısı eşidildi. Yusif illər xəstəsi kimi nıqqıldayaraq, divana çökdü, televizorda xırıltılı səslə danışan müğənninin gənclik illərində oxuduğu mahnılar verildi.

Ema çay gətirdi. Gözlərini gah Yusifə, gah da televizora zilləyib, hələ də susurdu... Susmayan saqqallı müğənninin keçmişdən gələn səsi idi. İtən səsinə, ötən gəncliyinə baxıb kövrəlmişdi.

«Hər şey gözəldir həyatda!».

Yusif öz-özünə dedi: «Yalandır, yalandır, hər şey yalandır həyatda».

Yusif əsəbindən televizoru vurub sındırmaq istəyirdi...

Xeyli vaxt idi ki, Ema Yusifi əlimyandı axtarırdı: «İlahi, bir ayda insan nə hala düşərmiş... İlk dəfə gördüyüm fağır, sakit Yusif deyil bu, əsəbləri çox pozulub...».

Ema pultun düyməsini basıb kanalı dəyişdi. Ekranı boks üzrə yarış göstərilirdi. Bir boksçu digərini rinqin küncünə sıxışdırmışdı. Rəqibinin önündə dayana bilməyən boksçu nokaut vəziyyətinə düşəndə, Yusifi bərk öskürək tutdu, az qaldı, vərəmli xəstələr kimi boğulmaq həddinə çatdır. O titrəyir, tez-tez başını tutur, sanki taleyin yumruqlarına tab gətirməyə çalışırdı. Amma özünü ələ ala bilmirdi. Nokautdan yayına bilməyən boksçu kimi əlləri sustalıb yanına düşəndə, Ema hakim kimi onun başının üstünü kəsirdi:

- Bu nə haldır düşmüşsən? – dedi. Özünü ələ al, axı sən...

Yusif onu tanıyandan bəri ilk dəfə idi ki, sözünü kəsirdi:

- Axı, mən kişiyəm, deyilmi? Öhö!.. Öhö!.. Öz dostunun namusuna da sataşana kişimi deyərlər, Em?

Məğlub boksçu gah hakimə, gah da rəqibinə tərs-tərs baxdığı kimi, o da gözlərini Emaya zilləmişdi...

Ema günakarcasına dilləndi:

- Hər şeyi bilirəm. Bu işdə sən heç bir günahın yoxdur!

- Günahım yoxdur? Necə yəni? Mən elə başdan ayağa günaham da. Günahın ən yekəsiyəm. Sən məni o bataqlıqdan niyə çıxartdın axı? Çirkaba bulaşmış bir zavallı nəyinə gerek idi?.. Öhö... öhö!..

Yusif çaydan bir qurtum içib, fincanı nəlbəkiyə qoydu:

- Mənə içməyə, ya da çəkməyə tünd bir şey ver, Em...

Onun gözlərində get-gedə azalan işıq Emanı qorxuya saldı:

- Dur hələ bir yaxşı-yaxşı yuyun, isti vannaya gir. Sonra birlikdə şam edərik. Soyuducuda yaxşı tut arağı da var...

Yusifin içində ilıq duyğular baş qaldırdı. Elə bil, damarlarında donmuş qan hərəkətə gəldi. Emanın əlini öpdü.

- Bağışla məni, tanış olduğumuz gün elə düşünürdüm ki, sənin üçün bu dünyada hər şey yalnız kef və əyləncədən ibarətdir... Sən isə, mənə görə - anasının bətninə zorla düşən... bir zırramaya görə bu qədər əzab çəkirsən, mən, axı, pis adamam, dostumun arvadının oynaşyam.

- Eh, dünyadır da... Hərəmisizlə bir cür məzələnir. Birimiz firavan yaşamaq, birimiz yaxşı maşın almaq, gözəl ev-eşik əldə etmək, oğul-uşaq, yağlı vəzifə sahibi olmaq naminə, birimiz də, sadəcə, qorxumuzdan tora düşürük...

- Em, orda, sən mənə rast gəldiyin o uçuq-sökük zirzəmidə qoca bir bomj vardı. Danışanda elə bilirdim sayıqlayır. Deyirdi ki, insan bəzən öz mərhəmətinin əzabını çəkir, bədxahlığına görə mükafatlandırılır. Prometey

odu Allahdan oğurlayıb insanlara bəxş edəndə, mərhəmətinə görə ağır cəzalandırıldı. İsanı çarmıxa çəkdilər. Amma insanları cəhalətdə, zülmətdə, qaranlıq zirzəmilərdə yaşadanların başına qızıldan tac qoyurlar. Mən də dostumun məhəbbətindən sui-istifadə etmişəm – halalca arvadı ilə yatmışam. O, inomarka maşın alsın deyə qızmar günəşin altında işləyir, mən onun arvadının oynaşığı oluram, arvadı xəyanətinə görə arzusuna çatır, körpə hədiyyə alır... Yox, nə zəmanənin, nə də Allahın bu işlərdə günahı var. Pis əməllər oğurluq izdivacdan dünyaya gələn körpələrlə birgə böyüyür. Miras kimi atadan oğula, anadan qıza ötürülür. Hə, həmin bomj deyirdi ki, günahın başlanğıcı babamız Adəmədir... Züleyxanın qarınında mənim günahım böyüyür, o uşağa görə dostumsa Allaha şükr edir. Züleyxanın anası nənə olacaq deyə özünü xoşbəxt sayır, mənim anamsa o uşağın məndən olduğunu bilsə, özünü dünyanın ən bədbəxti sanacaq. Bu mənim faciəmdir, sanki ata olmaq istəmirəm... Bu duyğu mənə yaddır... Qorxudan tora düşən adamın çıxış yolu yalnız intihardır...

- Baxıram, bu əhvalat səni əməlli-başlı filosof edib.

- Kimi keçmişin səhvlərini öyrənib ibrət alır, kimi də qəbahəti yaşadığı cəmiyyətin üstünə yıxıb, yoluna davam edir. Mən isə, yolda azıb qalmışam... Em, ilk dəfə mən on dörd yaşında Züleyxanı çılpaq görəndə utandığımdan yerə girməyi arzulamışdım. İndisə, mən onun həm də qəlbinin çılpaqlığının şahidi oldum. Bu dəfə, doğrudan da, ölüb yerə girmək istəyirəm...

- Sakit ol, sakit, bu cür fikirlərlə özünü puç edərsən.

- Em, mən həqiqətlə yalan arasında fərq görmədim. Mən üşüyürəm.

Qabaqlar əlin əlimə dəyəndə içimdə hərarətini duyardım, indisə... mən bu cür yaşamağı arzu etməmişdim... qızışmağa bir şey ver mənə. Yox, dayan, uzağa getmə...

Yusif əlini qoltuq cibinə salıb, oradan çıxardığı ağ tozu şüşəli jurnal stolunun üstünə dağıtdı, burnuna çəkdi, sonra başını Emanın dizlərinə qoyub bir xeyli uyudu...

... Gecə yarısı Ema təcili yardım çağırıb, Yusifi xəstəxanaya apardı.

Bayırda sulu qar yağdı...

* * *

... Yusifin xəstəxanaya gəldiyindən yeddi gün keçirdi. Küləklər palatanın pəncərələrini şaqqıldadırdı.

Göçək arvad oğlunun damarları görünən arıq əllərini öpüb:

- Ah, anan ölsün, Yusif, - deydi. Qız-gəmindən həyalı balam, sən niyə yaman günə qaldın?

Göçək arvad sonra nalə çəkdi:

– Öz balamın bədbəxtliyinə mən bais oldum, mən!..

Ağrı-acılar Yusifin gözlərinə ölüm kölgəsi endirmişdi. Palatada neçə gün yatdığını bilmirdi. Dilinin ucu ilə qızdırmadan çatlamış dodaqlarını yalayırdı.

Boğuq səslə anasına:

- Bədbəxtliyimin səbəbi bir deyil, iki deyil...

- Qadan mənə gəlsin, bala. Günahkar mənəm, mən! Ömrüm boyu qorxu içində yaşamışam. İstəmirdim mənim günahımın ağrısını sən çəkəsən. Dili qurusun o gəlinin... Səni yorğan-döşəyə o saldı...

Göycək arvad susdu. Demək istədiyi «bir də onun anası» sözlərini dilinin ucunda güclə saxladı. Emanın yanında rəfiqəsinin adını dilinə gətirməyi özünə sığışdırmadı:

– Ev-eşiyimi sataram, əl açıb qapı-qapı dilənərəm, bala... Səni yataq xəstəsi olmağa qoymaram...

Yusif anasının göz yaşlarını görüb daha da kövrəldi. Dodaqları titrədiyindən dişlərini bir-birinə sıxdı. Danışa biləcəyinə əmin olanda:

– Yadındamı...

O, udqunaraq, bir an dayandı:

– Uşaq vaxtı balaca düymə udmuşdum... mənə çöpçüyə apardın... çöpçü bizi aldatdı...

Yusif çətin nəfəs alırdı, danışmağa heyi çatmadığından, dincəlmək üçün gözlərini qapadı. Bir neçə an keçəndən sonra gözünü açıb, anasının üzünə baxdı:

- Mənim udduğum qara düymə idi. Amma o üfürə-üfürə boğazımdan ağ düymə çıxartdı...

- Dərdin alım, yadımdadı. Evcik-evcik oynayırdınız. Nəsib ata idi, Züleyxa ana, sən də onların uşağı. Düymə də Züleyxanın koftasından qırılıb düşmüşdü, sən də onu götürüb ağzına qoymuşdun...

Yusifin üzünü qızartı bürüdü. Bəlkə, bu, deyəcəyi sözün istisi, hərarəti idi:

– Düyməni ağzımda, damağımda gizlətmişdim. Siz axtarmağa başlayanda uddum. İstəyirdim o düymə...

- Bu an o, gözlərini yenə qapayaraq pıçılıyla:

– Mənim olsun... - dedi. – Elə bilirəm o düymə indi də içimdədir...

Yusif Emaya baxdı və dərindən nəfəs aldı:

- Havam çatmır... - dedi.

Ema həkim çağırmaq üçün tələsik palatadan çıxdı. O gedəndən sonra sanki Yusif canlandı, hiss olunurdu ki, ürəyində gizli saxladığı bir sirri söyləmək istəyir:

- Yadındamı, rayona bibimgilə getdiyim... Qumru yumurtalarını... Ana, bu sirri səndən başqa heç kimə... mənim üstümdə əsim-əsim əsən Emaya da deyə bilmərəm...

Yusif kəndə - bibisigilə getmişdi. Bu gün kolluqda gözünə bir quş dəydi. Yaxınlaşanda gördü ki, tərپәнmir. Özü də elə yerdədir ki, əl çatmır. Qaçıb dəhrə

gətirdi, kolları bir-bir kəsdi. Quş narahat oldu. Pırıltıyla uçaraq yaxındakı giləs ağacına qondu. Yusif əlini uzadıb yuvadakı yumurtaları götürdü. Quş haray-həşir salaraq, həyəcan içində o yandan bu yana, bu yandan o yana uçaraq qanadını Yusifin üzünə çırpırdı. Birdən necə oldusa, yumurtalar Yusifin əlindən yerə düşüb sındı. Elə bu vaxt bibisi gəldi, sınımış yumurtaları götürüb, dedi:

- Sən neylədin, ay sağolmuş... Yazıq qumru hər il o kolun içində balalayırdı. Heç o kolluğa tülkü girə bilmirdi. Ora bir ilan da dadanmışdı – istəyirdi ki, yumurtaları yesin. Qumru dimdiyi ilə onun gözlərini tökdü. İlan kor oldu, heç üç gün, beş gün yaşamadı, öldü...

Yusif qorxa-qorxa soruşdu:

- İndi qumru mənim də gözlərimi tökəcək?

Bibisi başını buladı:

- Yox, sənə gücü çatmaz. Amma qarğış edəcək... Hə, hə, qarğıışı tutacaq bizi...

Yusif həmin əhvalatı xatırlayıb:

- Anacan, sənın tək – yalqız qalmağın da... bir parça çörək pulu qazanmaq üçün özünü ora-bura vurmağın da, Toppuş Əntiqənin şey-şüyünü daşımağın da, lap mənim... - Yusifin anasına «başqa kişidən olmağın da» deməyə gücü çatmadı, bir anın içində üz-gözünü tər basdı, anası yaylığı ilə onun tərini ehmalca sildi.

– Can bala, tələsmə, bir az toxta, sonra danışırsan, – dedi: Bu yaşında nə qədər əzab çəkdin...

Yusif anasının sözünü yenə də ağzında qoydu:

- Ana, vaxtım yoxdu... Sözümü kəsmə... Deyəsən, məni qumrunun... qarğıışı tutdu... Ana... Elə bilirsən on doqquz yaşım var?.. Xəbərin yoxdu... Bu dərdlərlə, bu əzablarla qırx yaşlı adamın ömrünü yaşamışam. Dostlarım mənə filosof deyir. Axır başa düşdüm ki... bu dünyada hamı... uşaqlar da, böyüklər də gizlənpaç oynayırlar.

Birdən Yusifin gözləri böyüdü. Bədahətən vaxtının bitdiyini anladı. Züleyxa ilə bağlı hisslərini anasına başa sala bilməyəcəyini başa düşdüündən:

– Sənin bircə günahın... var... Gərək məni doğmayaydın.... Zulyanın... uşağı... məndəndi... - dedi.

Onun get-gedə sönməkdə olan baxışları palatanın işıqlı pəncərəsinə dəyib sındı. Göyçək arvad ucadan «Vaxsey!» - deyib üzünü cırdı. Ema şivən səsinə hövlnak içəri girəndə, Göyçək arvad huşunu itirib yerə yıxılmışdı. Yusifin dodaqlarında güclə sezilən istehzal təbəssüm, yanaqlarda açıq qalmış gözlərindən süzülən iki damla göz yaş vardı.

EPİLOQ

- Allah bu mərhumun günahını bağışlasın. Cəmi cavanlara doğru yol nəşib etsin! Biz hamımız bir-birimizin dərdinə laqeydik, bir məhəllə biri digərindən xəbər-ətərsizdi. Axirətimizi dünya malına qurban veririk...

- Narkomaniya cavanlarımızın axırına çıxdı...

- Toppuş Əntiqə yas məclisində qadın mollası ilə elə danışdı ki, sanki gömrükçülər üç il əvvəl onun – əli Quranlı, başı hicablı qadının alt paltarını çıxarıb, güngörməz yerində gizlətdiyi kokain paketini tapmamışdılar.

Göyçək arvad içində yanıb-qovrulurdu: indiyə kimi özünə bacı, övladına doğma xala bildiyi alverçi Toppuş Əntiqəni Yusifin ölümündən sonra məhəllə cavanlarının qənimi hesab edirdi. Bəs, Göyçək arvad özü kim idi? Ağ ölüm mələyinin rəfiqəsi, bəlkə də köməkçisi, axı, dəfələrlə onun çantalarını daşımışdı. Əvvəllər yol yoldaşları, ya da kömrükçülər onu Toppuş Əntiqənin şəriki bilirdilər...

Keçid məntəqəsində çalışan tipik azərbaycan kişinin qadına – anaya hörmət və ehtimadından sui-istifadə edən Toppuş Əntiqə üzde özünü arxasız-köməksiz göstərsə də, əslində, başqa cür idi. Əcnəbi tacirlə tanışlığı onun həyatını birdən-birə tamam dəyişmişdi. Onda Əntiqə hələ belə toppuş deyildi. Göyçək arvad kimi arıq-uruğun biri idi. Eyni maldan aparıb, eyni maldan alıb

gətirirdilər. Amma Əntiqə az qazanca qane olmurdu. Getdikcə şişirdi – toppuş olurdu.

Bir gün Göyçək arvad onun nə üçün şişdiyinin şahidi oldu. Narkotik maddə ilə yaxalanan Toppuş Əntiqə heç nəyi boynundan ata bilmədi. Sən demə, yığdığı var-dövləti, qızına verdiyi bahalı cehizi, bağışladığı daş-qaşları o zəhrimardan qazandığı pullarla almış. Kaş əvvəldən ona qoşulmayaydı. Bəlkə elə o da Toppuş Əntiqə qədər Yusif kimi oğulların ölümündə günahkardır? Axı, dəfələrlə üst-başlarını gömrükdə axtaranda, o, növbənöv zəhrimarı harasında gizlətdiyini bilirdi!.. Bəlkə də onlarla Yusifi kimi gəncin həyatını xilas edə bilirdi?.. Amma, elə bil, Toppuş Əntiqə dilini-ağzını bağlamışdı. Budur, nifrət etsə də, Toppuş Əntiqənin maskasını yırtmağı, nədənsə, özünə ar bilir. Bəlkə qorxur? Züleyxanın hamilə olduğunu dediyi axşam ona söz atmışdı: «Cəlladın həbsxanadan çıxıb, səni axtarır, ehtiyatlı gəz-dolan».

Toppuş Əntiqənin hər yerdən, hər şeydən xəbərdar olması son vaxtlar Göyçək arvadı narahat etməyə başlamışdı. Ona elə gəlirdi ki, bu qəddar qadın hətta qızının da Nəsibdən deyil, Yusifdən uşağa qaldığını bilir, amma özünü o yerə qoymur.

Toppuş Əntiqə hüçür mərasimini yola vermək üçün bədəninə əsdirə-əsdire üçdə, yeddidə dəfələrlə canfəşanlıq elədi, özünü ona-buna səxavətli göstərmək

üçün Göyçək arvada puldan-paradan yardım etməyə cəhd göstərdi. Amma Göyçək arvad razı olmadı:

- Başdaşının xərcini Ema çəkib, mən də ev-eşiyimdə qiymətli nə vardısa, hamısını satmışam...

Toppuş Əntiqə dedi:

– Hər şey alınımıza necə yazılıbsa, elə də olacaq. Bizim cəhdimiz əbəsdir. İnsanın aqibəti özündən asılı deyil. Züleyxa Nəsibə zəng edib, o da deyib qırxa, yəni, ayın axırına özümü çatdıraram. Zülü özü gələ bilməyəcək... Gərək üzürlü sayasan... Yazıq bu qədər əziyyət çəkib, uşağı sağ-salamat doğsun deyə davadərmana bir ətək pul verib!.. Qorxur ki, gəlib burda ağlaşmanı eşidər, Allah eləməmiş, uşağı salar...

Toppuş Əntiqə səsini içinə salıb, gah xıslın-xıslın, gah da yasda olduğunu unudub bərkdən danışdı:

– Bakıda nə qədər ocaq var, hamısına nəzir-niyaz eləmişəm ki, Allahın altında balam sağ-salamat doğsun!.. Nəsib gəlsin, inşallah, onunla da ulduzumuz barışar...

– Bəsdir! - dedi Göyçək arvad. – Sonra hıçqırığına ara verib, sakitcə ayağa qalxdı:

– Bəsdir, Toppuş Əntiqə, heç nə eşitmək istəmirəm... Heydən düşmüşəm... Daha balamı əlimdən alanlara qarğış eləməyə də heyim qalmayıb.

Toppuş Əntiqə susdu. İlk dəfə idi ki, Göyçək arvad ona müraciət edəndə «bacı» kəlməsini işlətmirdi. İlk dəfə idi ki, Göyçək arvad onun səsindən iyənir, söz-söhbətindən bezirdi. Nə deyəcəyini bilmədi. O, «can sirdaşı»nın – rəfiqəsinin səbr kasasını daşımaqdan qorxurdu. Göyçək arvad isə, on səkkiz il əvvəl bir körpəsi ilə çörək pulu tapmadığı qarlı qış günündə evinə sığındığı bu qadına nə deyəcəyini yaxşı bilirdi. Bir il bundan əvvəl xaricdən qayıdanda, Toppuş Əntiqə yolboyu ağlayıb, ona öz dərini danışmışdı. Özünü həmişə əhmədi-biqəm kimi göstərən, gömrükdən qadağan olunmuş malları keçirəndə qorxu hissi duymayan Toppuş Əntiqənin gözlərində yuva salan dərindən ağırlığını, qorxunun böyüklüyünü duymuşdu.

- Qorxuram, Göyçək, qorxuram, toy hədiyyəsi verdiyim maşını geri qaytaran, ayağımı təzə mənzilindən kəsən, məni yeganə balamın üzünə həsrət qoyan o Nəsib bir gün uşağı olmadığına görə Züleyxanı boşasın...

- Arxayın ol, Əntiqə, o nəsildə arvad boşamırlar, - deyə Göyçək arvad onu sakitləşdirməyə çalışmışdı. - Məni ərim bu günəcən boşamayıb... Bilirsən, Yusif yuxuda Züleyxanın qucağında uşaq görüb, özü də oğlan...

- Eh, Göyçək, yuxu-muxu boş şeydi, bu qədər dava-dərmanla bir kar aşmır. Mənim də qazancım son vaxtlar itə-qurda qismət olur, uşağa pul-para da göndərə bilmirəm. Heç bilirsən bir dəfə təzə aparata girib-çıxmaq, analiz vermək neçəyə başa gəlir? İraq olsun, deyirəm bəlkə uşağın olmaması Nəsibdəndir?

- Onda belə çıxır ki, Züleyxanın toya qədər abort elətdirdiyi uşaq Nəsibdən deyilmiş?

- Yox, sən nə danışırısan, o zaman onları yataqda gözlərimlə görmüşdüm. Günah mənim başiboş qızımda oldu, nübar uşağı saldırdı ki, hələ tezdi. Guya, uşaq doğub, fiqurasını pozmaq istəmir. İndi özü də qorxur, deyir, mama, Nəsib məndən get-gedə soyuyur. Qorxur ki, bir gün Nəsib uşaqly bir qadınla evə gəlib, Züleyxanı qovsun: «Bax, bu mənim təzə arvadım, bu da dava-dərmansız doğulan uşağım... Sən dön o narkodiler ananın yanına...».

- Nəsib pak uşaqdı, elə şey eləməz! Sənə dedim axı, o nəsildə bu günəcən hələ heç kim arvad boşamayıb...

- Vallah, ay Göyçək, Allahdan arzum budur ki, tək Züleyxanın uşağı olsun, Nəsib məni ölənəcən evinə qoymasa da olar. Hə, bir də sənə deyirəm, tövbə edəcəyəm, Allahın tövbə qapıları hər zaman açıqdır...

«... Bəlkə də, Züleyxanı Yusifi yoldan çıxarmağa vadar edən də elə anası olub?! Düz deyirlərmiş – ölüm mələyi imiş Toppuş Əntiqə». – Ürəyində belə düşünürdü Göyçək arvad...

* * *

O gün Züleyxa qarnında dəhşətli ağrılar duydu. Qorxudan rəngi ağardı. Uşaq bətnini elə təpikləyirdi ki, elə bil, bir az çıxıb harasa uzaqlara qaçıb

gedəcəkdə və zavallı qadın onun üzünü bir də görməyəcəkdə. Qırmızı telefon aparatının dəstəyini götürüb təcili yardıma zəng etmək istədi, birdən göy guruldadı, qonaq otağının pəncərəsi önündə ildırım çaxdı, o dəstəyi yerinə qoyub pıçıltı ilə dedi:

- İlahi, məni bağışla. Günahkar bəndənə rəhm et!

Ağlaya-ağlaya dizləri üstə çökdü, əllərini göyə açdı:

- Yalvarıram, bu körpəni mənə bağışla, onu məndən alma, mən onu zina kimi qazandığım, ərimə xəyanət etdiyimə görə sənə hər cəzana layiqəm, amma zinəkarlığı harınlığımdan etməmişəm. Bu uşaq mənim xoşbəxtliyimin qarantıdır. Bu zəmanədə namuslu olmaq adama bədbəxtlik və yoxsulluqdan savayı heç nə vermir. Mən bu addımı təkrar atmayacağam, bir daha namussuzluq etməyəcəyəm. İlahi, yalvarıram sənə, ana olmaq sevincindən məni mərhum etmə! İlahi...- O, qəşş eləyib yerə yıxıldı....

* * *

Qürub çağı kimsəsiz sahilə tək-tənha gəzən qarapaltarlı qadının göz yaşından nəm olmuş yaylığını külək əlindən alıb dənizə atdı. Qadın düşündü ki, ilahi, Yusifin ölümündə, Nəsin bədbəxtliyində mən də Toppuş Əntiqə ilə Züleyxa qədər günahkaram...

Dərdli qadın özünü coşğun dənizin qoynuna atmaq istəyirdi. Dənizin suyu soyuq idi. Dalğalar dəcəl uşaqlar kimi atılıb-düşürdü. Külək onun saçlarını üzünə dağıdırdı. Ona elə gəlirdi ki, heç kimin görə bilmədiyi bir hündürlükdə gözübağlayıcı kimi kəndir üstündə gəzir.

Güclü dalğa sahildəki qayaya çırpıldı. Şor damlalar dərdli qadının yanağındakı acı göz yaşlarına qarışdı. Günəşlə vidalaşan dənizin sanki anaya rəhmi gəlirdi, o isə daha taleyin əlində oyuncaq olmaq istəmirdi.

- Dayan! – kimsə arxadan onu səslədi.

Başdan ayağa qara geyinmiş qadın özünü itirmiş halda həyəcanla bir-iki addım irəli atdı. Amma üçüncü addımı atmağa ürək eləmədi. Üçüncü addım, ehtimal etdiyi kimi, ayağını yerdən üzəcəkdi. Başı üstə suya düşüb boğulacaqdı.

– İlahi, məni bağışla...

Ardınca yüyürən adamın nəfəsini boynunun ardında hiss etdi:

– Dayan dedim, sənə!

Duruxdu. Gözlərini açıb geriyə çevrilmək istədi. Birdən kürəyinin ortasına ox kimi sancılan bıçaq onu dizləri üstə yerə çökdürdü.

Cəllad bıçağının qanını onun ipək saçlarına sildi və boğuq bir səslə dedi:

- Demişdim ki, gec-tez səni öldürəcəyəm!

Dərdli qadın astadan pıçıldadı:

- Şükürlər olsun Allaha, mənə rəhmi gəldi, günahımı qanımla yudum.

Qadın dodağının ucunadək yayılan təbəssümlə qatilinə baxdı.

Qatil bıçağı dənizə atıb için-için ağladı. Sonra göz yaşlarını silib onu ağışuna aldı...

* * *

Nəsib hava limanında təyyarədən enib, birbaşa qəbiristanlığa gəldi. Qaynanası Toppuş Əntiqə Göyçək arvadın və Yusifin baş daşına baxıb fikrə getmiş Emanı ona dilucu təqdim etdi:

- Həci, bu qız bizim Züleyxanın tələbə yoldaşdır. Həm də rəhmətlik Yusifin iş yoldaşdır... Adı Emadır... Sağolsun, gördüyün bu qoşa baş daşlarını o öz pulu ilə düzəltdirib...

Nəsib qaşlarını çatdı:

– Gərək Züleyxa da kömək eləyəydi. Hər ay onun Beynəlxalq Bankdakı hesabına pul köçürürdüm.... Gedəndə evdə də üç min dollar qoymuşdum.

- Eh, ay Həci, ağır hamiləlik keçirir balam, uşağı qorumaq üçün o qədər pul xərcləyib ki...

Ema dönüb məzəmmətəddici nəzərlərlə onu süzdü. Toppuş Əntiqənin hiyləgər qaynana rolunu ifa edən səriştəli aktrissalar kimi qəhərdən gözləri yaşarmışdı...

Toppuş Əntiqə:

– Mən Yusif öləndə anasına pul vermək istədim, amma almadı. Göyçək arvadın yas mərasiminin xərcini də bu qız – Züleyxanın tələbə yoldaşı çəkdi, – deyə mızıldadı. - Mən yazığın əziyyətlə, qorxa-qorxa qazandığım pullar, sən demə, nə xeyirə yarayırmış, nə də şərə...

Ema, Nəsibin qaynanasının toy hədiyyəsi kimi bağışladığı maşını qəbul etmədiyini bilməsə də, Göyçək arvadın Yusifin yas mərasimində Toppuş Əntiqənin yardımından imtina etməsinin şahidi olmuşdu. Odur ki, Toppuş Əntiqənin dediyi eyhamlı sözlərdən sonra özünü saxlaya bilmədi:

- Mən onların hər ikisini vur-tut üç-dörd aydır tanıyırdım. Allah hər ikisinə rəhmət eləsin. İnsan var ki, tanımaq üçün bir həftə də bəs edir, insan da var, otuz il bir komanın altında yaşasan da, tanıya bilmirsən...

Sonra o, üzünü Nəsibə tutub dedi:

- Nəsib qardaş, mən nə etmişəmsə, Yusifin ruhu xətrinə təmənnasız etmişəm... Halal xoşları olsun! Çünki...

Toppuş Əntiqə Emaya çımxırdı:

- Aaazz, bəyəm, mən öz kürəkənimdən təmənnə-zad güdürəm?

Toppuş Əntiqənin qızışması Emanın yadına Züleyxanın tələbəklik illərindəki cığallığını saldı. O, təəssüf hissi ilə başını buladı:

- Yusifin yas mərasimində Göyçək arvadın sizin yardımınızdan imtina etdiyini özünüz dediniz. Açığını desəm, mən bunun səbəbini bu günəcən bilmirəm. Amma... Amma onu bilirəm ki, onu qətlə yetirən kişi - öz ifadəsində bildirib ki, mərhumun harda yaşadığını, hansı bazarda alver etdiyini ən yaxın rəfiqəsindən – yəni, sizdən öyrənib...

Toppuş Əntiqənin sifətinin ifadəsi zərrə qədər də dəyişmədi. Sadəcə, məzəmmətedici baxışlarla Emanı başdan ayağa süzdü və üz-gözündən əksik olmayan saxta təbəssümlə dilləndi:

- Ema xanım, eee, a qızım, o qatildir, özündən nə desən uydura bilər. Bəyəm bu şəhərdə ona yaxın olan təkçə mən idim? Necə ola bilər ki, on səkkiz il bundan əvvəl tək körpəsi ilə dara düşəndə mən ona əl tutam, illərlə qoruyam, sonra da ələ verəm...

Ema bir söz demədi. Əyilib Yusifin məzarına qərənfil dəstəsi qoydu. Sonra nə düşündüsə, köhnə məhəllədə narkodiller kimi ad çıxarmış qayınanasına – Toppuş Əntiqəyə altdan-altdan nifrətlə baxan Nəsibə yaxınlaşdı:

- Qırx gün ərzində çox şeylər oldu, - dedi. - Nə qədər çalışsaq da, itirdiklərimizin yerini heç nə ilə doldura bilmirik.

Sonra kürkünün cibindən vizit kartını çıxarıb ona uzatdı və əlavə etdi:

– Bizə itirdiyimiz insanlardan qalan yalnız acılı-şirinli xatirələrdir. Bir də...

Səsi titrədi, sanki son dəfə Yusifin məzarına baxırmış kimi kövrəlib yavaşdan dedi:

– Mən bir neçə aylığa Türkiyəyə gedirəm, gələndən sonra özüm sizi axtaracağam... Yusifin məndə bir əmanəti var...

Ema dönüb maşınına sarı gedəndə Nəsib düşündü: «Bəlkə, əmanət dediyi bir şəkildir, ya da bədbəxtdən qalan hər hansı bir əşya – qol saati, cib telefonu və s...».

- Həci, sən bu findi-firuş, qarımış qızın dediklərinə qulaq asma...

Nəsib arxasına baxmadan qəbirstanlıqdan uzaqlaşdı...

* * *

Tutqun qış getdi. Yenə günəşli bahar gəldi. Təbiət təzər libas geyindi. Son üç ay kimin üçün ağır, kimin üçün isə yüngül keçdi. Göyçək arvadın ölümündə təqsirli bilinərək, məsuliyyətə cəlb olunan Toppuş Əntiqə nəvəsinin dünyaya gəlişindən həbsxanada xəbər tutdu. Çöldə olarkən yığdığı çirkli pullar son qəpiyinəcən əlindən çıxmışdı. Boyun-boğazının ziynət əşyalarını dəyərdəyməzinə satıb, şirniyyat stolu açmışdı. Qızını təbrik etmək üçün o, hardansa mobil telefon da ələ keçirmişdi: «Allah saxlasın! Uşağın adını elə Yusif qoysanız yaxşıdır. Bir də niyyət eləmişdim, Həcinin halal maaşından bir qoç

alıb, qurban olduğum Ətağanın ocağında kəsərsiniz, özünüz ətindən bir tikə də yeməzsınız, qoy kasıb-kusuba qismət olsun!...».

* * *

Baharın güllü-çiçəkli günlərinin birində Züleyxa doğum evindən çıxdı.

Nəsib kreditlə aldığı qırmızı rəngli «Mercedes»dən enib, əlində tutduğu gül dəstəsini sevinə-sevinə arvadına verdi. Ehmalca körpəni qucağına aldı.

Uşağa baxa-baxa dedi:

- Allah qorusun, elə bil, nur parçasıdır, Zülü, gəl oğlumuzun adını Yusif qoyaq, sən bir bax, gör özü də ona necə oxşayır, yadımdadır, uşaq vaxtı evcik-evcik oynayanda biz ata-ana olurduq, Yusif isə bizim oğlumuz...

Züleyxa gülümsünə-gülümsünə gül dəstəsini köksünə sıxdı:

- Rəhmətlik Göyçək arvad deyirdi ki, hamilə qadın yerikləyəndə ürəyi istədiyi şeyi kim versə, uşağı da ona oxşayacaq. Yusif barda işə başladığı gün mənə qurudulmuş kütüm balığı gətirmişdi. Yeriymi o verib, onunçün oğlumuz ona oxşayır. Təki bəxtindən, taleyindən Yusifə oxşamasın.

Nəsib dərindən köks ötürdü:

- Bu dünyada ondan heç nə qalmadı.

- Allahın işini bilmək olmaz. Bəlkə də bir nişanə qalıb, sən bilmirsən...

Züleyxa onun sifətindəki ifadənin dəyişdiyini görüb, sözünü çox uzatmadı:

- Emanın üç ay bundan əvvəl qəbiristanlıqda sənə dediyi sözü bir yadına sal... Axı, Yusifin Emada olan əmanəti uşaqdan başqa nə ola bilər?..

Nəsibin heyrətdən gözləri bərəldi:

- Heç ağıma gəlməyib. Bəs, sən bunu məndən niyə gizlədibsən?

- Bilirsən, bu fikir mənim ağıma azad olduğum gecə gəldi. O gecə Yusifi yuxuda gördüm, mənə baxıb, gülə-gülə dedi ki, şiringəlin, bəs, sən deyirdin, utananın oğlu olmaz, mənimsə bir gecədə iki oğlum oldu... Dedim, axı, sən evli deyildin, bu dünyadan nakam getdin! Dedi, yox nakam getmədim, şiringəlin, uşaq dünyaya gətirmək üçün evli olmaq şərt deyil... Sonra oyandım, birdən xatırladım ki, bir dəfə Ema da bizdə olanda mənə demişdi ki, uşaq doğmaq üçün ərə getmək vacib deyil...

- Dayan, dayan! Züleyxa, yadıma düşür ki, sən bir dəfə Emanın evli olduğunu söyləmişdin, sonra da subay-salıqdır demişdin. Bəlkə yanılırsan? Siz ki, yaxın rəfiqə idiniz... Bəs, bu barədə özü sənə niyə bir söz deməyib?

- Nə bilim? Axı, biz arada küsülü idik, elə Yusifə görə. Ema Yusifdən on yaş böyük idi. Sevdiyi oğlan onu atmışdı... Nəsib, mənə düzünü de görüm, sən heç özündən yaşlı qadınla sevişmişənm?

Nəsib əsəbiləşdi:

- Bu səfeh fikir haradan ağına gəldi? Yoxsa yuxu görürsən?

Züleyxa dedi:

- Nə isə, sən gəl mənim yuxuma şəkk eləmə. Mənim yuxum həmişə düz çıxır, anam həbs olunmamışdan qabaq onun qaranlıq zindanda dizlərinə döyə-döyə ağladığını görmüşdüm... Səni, maşın almamışdan qabaq qırmızı at belində görmüşdüm. Dayan görüm, Ema sənə Yusifin məndə əmanəti var dediyi gün, sən onun hamilə olub-olmadığını yəni heç hiss etmədin? Üç ay bundan qabaq onun qarınıdakı uşaq... axı, dörd aylıq olmalı idi.

- Əynində yaxası açıq qəhvəyi kürk vardı, boynunda da saçaları dizlərinəcən sallanan ağ şərf... Heç hamiləliyindən əsər-əlamət hiss olunmurdu. Sən isə, əkiz qardaşdan dəm vurursan.

Birdən Nəsibin yadına düşdü ki, Emanın onda vizit kartı var. Maşına əyləşəndə, uşağı Züleyxaya verib, cib telefonunu götürdü, kartdakı telefon nömrələrini yığmağa başladı...

Amma Emanın telefonu söndürülmüşdü. Evə çatana kimi dönə-dönə zəng etsə də... türkcə, ingiliscə eyni cavabı aldı: «Aradığınız nömrəyə zəng çatmır, telefon ya söndürülmüşdür, ya da şəbəkə xaricindədir...».

* * *

Aradan düz üç il keçmişdi.

Yayda Nəsib ailəsi ilə birlikdə Antalyada istirahət edirdi. Çox şən keçən o gözəl günlərin birində balaca Yusif dəniz sahilində, arıq və çəlimsiz bir oğlan uşağı ilə oynayırdı. Nəm qumdan evcik tikirdilər. Nəsiblə Züleyxa onlara baxa-baxa şirin xəyallar aləminə - uşaqlıq illərinə qayıtmışdılar.

Birdən yaxınlıqdakı qəhvəxanadan çıxan bir qadın uşaqlara sarı boylanaraq, zil səslə çağırırdı:

- Yusif, Yusif, tez gəl bura, evə gedirik.

Nəsiblə Züleyxa baxan kimi qadını tanıdılar. Bu, Ema idi.

Adaşlar əl-ələ tutub, Emaya sarı qaçdılar.

Nəsib dedi:

- İlahi, bunlar necə də bir-birinə oxşayırlar. Ema, mən sizin verdiyiniz telefon nömrələrinə iki ay sərəsər zəng elədim, amma cavab ala bilmədim.

- Hə, mən iki aydan çox xəstəxanada yatdım. Erkən doğuş oldu. Çox narahat idim, amma Yusifin xəyalı gəldi durdu gözümün qabağında, mənə qorxma dedi. İki ay xəyalı yanımdan ayrılmadı, gözlərimi yumanda da onu görürdüm...

Züleyxa Nəsibə, Nəsib isə, həm Emaya, həm Züleyxaya, həm də uşaqlara təəccüblə baxırdı.

Nəhayət, Züleyxa bir xeyli tərəddüd edəndən sonra dilləndi:

- Belə çıxır ki, bu uşaqlar ikisi də eyni gündə dünyaya gəliblər, biri yeddi aylığında, o biri isə, doqquz aylığında. Yusif yuxuda mənə demişdi ki, onun iki oğlu olub.

Ema rəfiqəsini diqqətlə süzdü... sonra astadan köks ötürüb:

- Düzdür, o gecə onun iki oğlu birdən dünyaya göz açdı, biri...

Züleyxa yalançı bir emosiya ilə onun sözünü kəsib tələsik dilləndi:

- Bax, Nəsim, sənə deyirdim, görürsən, yuxum necə də çin çıxdı?

Sonra rəfiqəsindən soruşdu:

- Demək əkizlərin biri öldü, hə?... Heyif...

Züleyxa Emanın gözlərinin içinə elə yazıq-yazıq baxdı ki, o, dilinin ucuna gətirdiyi «Biri Türkiyədə, biri Azərbaycanda» kəlməsini udub bir anlıq fikrə getdi və üç il yarım bundan əvvəl Züleyxanın ad günündə, gecə qonaq otağında Yusifin ehtirasla dediyi. «Em, mənəm adamayovuşmaz, Em, mənəm vecəgəlməz?» - sözlərini xatırladı...

Züleyxa susmuşdu, xəyalında yağmurlu payız günü Yusifdən dönə-dönə kam aldığı həmin işıqlı və geniş qonaq otağı canlanmışdı. Dodağının altında qeyri-ixtiyari «Qonaq otağında süzülən işıq» sözlərini pıçıldadı. O işıq üzgözündən xoşbəxtlik yağan hər iki qadının arasındakı maneəni bir an yox elədi və onlar ana olmaq duyğusunu onlara yaşadan bir gəncin əziz xatirəsini sükut içində yad etməyi özlərinə borc bilirdilər.

Ema kövrəlmişdi:

- Biz bura Yusiflə gəlməyi düşünürdük. Amma ona qismət olmadı... Mən də sertifikat alandan sonra burada çalışmalı oldum. Bakıya gələn kimi sizi axtaracaqdım... Artıq bu gün-sabah yola düşməyi planlaşdırıram.

Nəsib balaca adaşların ikisini də qucağına götürdü:

- Qismət belə imiş, biz bura bir Yusiflə gəldik, amma buradan iki Yusiflə dönəcəyik. Allah-Təala o dünyaya vaxtsız köçən Yusifin ruhunu bu gün ikiqat şad etdi. Biz bir ailə olacağıq, hər iki Yusifin xətrinə!..

* * *

... İki gün sonra Nəsib, Züleyxa, Ema balacaları götürüb, qəbiristanlığa - Yusifin məzarını ziyarətə yollandılar. Qara mərmərin üzərində ədəbiləşən işıqlı təbəssümlərlə dünyaya boylanın mərhuma baxa-baxa hər kəs öz Yusifini xatırlayıb kövrəlirdi...

- Nəsib dedi:

- Züleyxa, bu şəkli Yusif bizim qonaq otağında çəkirmişdi...

Züleyxa doluxsundu:

- Hə, hə, yadıma düşdü...

Ema söhbətə qarışdı:

- Dünya bir sirr boxçasıdır... Ondan kim baş açıb ki?..

Balaca Yusiflər isə məzarın üstündə şölə saçan qoşa şam kimi, lal-dinməz, analarının əllərindən tutub, qara mərmərə həkk olunmuş şəkildə gülümsəyən gəncə baxırdılar...

Bakı şəhəri,

Aprel, 2009.